ΕΚΔΟΤΗΣ
ΧΡ. ΚΟΝΤΑΞΑΚΗΣ

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ
Ὁδὸς Μπουμπουλίνας ἀρ. 34

ΕΤΟΣ Δ'. Ἀθῆναι, τῇ 1 Νοεμβρίου 1901. ΑΡΙΘ. 21.

ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ

Ἐπέπρωτο νὰ καταρρίψῃ ἡ Ἐπιστήμη ἀπὸ τοῦ βάθρου των ὅλα τὰ ἀγάλματα τοῦ ἰδανικοῦ ποῦ ἔπλασεν ἡ φαντασία, ἐστερέωσεν, ἀποκρυσταλλόνουσα αὐτὰ ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη, ἐνεψύχωσεν ἡ θρησκεία καὶ ὡς ἄλλος Πυγμαλίων ὁ ἔρως τὰ ἔκαμε νὰ προσλάβουν λαλιὰν μυστηριώδη ἀποκρινομένην εἰς τὴν παγκόσμιον φωνὴν τῆς ψυχῆς. Ἓν ἀπὸ τὰ συντρίμματα αὐτὰ εἶνε καὶ τὸ φίλημα. Μὲ πόσην ἄλλοτε διάχυσιν τὰ χείλη προσεκολλῶντο καὶ ὁ τρόμος των ἀπετέλει ἀπήχησιν ἁρμονίας αἰσθημάτων, ὁλόκληρον μελῳδίαν, τῆς ὁποίας τὸν βόμβον διαχύνουν ἀμυδρῶς αἱ τρέμουσαι χορδαὶ σιωπώσης τώρα λύρας. Ἐφέροντο τὰ χείλη παραφόρως ὑπὸ τὴν ὁρμὴν μητρικῆς στοργῆς πρὸς τὰ ῥοδαλὰ χειλάκια τοῦ νηπίου· ἐξεχύνοντο θησαυροὶ εὐλαβείας ἀπὸ τὰ χείλη τοῦ προσκυνοῦντος σεπτὴν εἰκόνα προστάτου ἁγίου· ὁλόκληρος ὕμνος ἐνθουσιασμοῦ ἀντελάλει εἰς τὸ κροτάλισμα φιλικῶν χειλέων, ὄνειρα καὶ ἐλπίδες, προσδοκίαι καὶ πόθοι ἐτονίζοντο εἰς τὸ φίλημα τῶν ἐραστῶν καὶ ἡ παρθενία ἀμόλυντος καὶ ἱερὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤκουε μεμακρυσμένας ἀλλ' εὐκρινεῖς πλέον τοῦ ὑμεναίου τὰς ψαλμῳδίας. Τώρα τὸ μέγα ἰδανικὸν συνετρίβη καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν μνήμην ἀκουσίως ἡ θεωρία, ὅτι τὸ φίλημα εἶνε ἐξέλιξις καννιβαλιστικῶν ἑστιάσεων, τὸ τέλος ἀνθρωποφάγων ὁρμῶν, σημεῖον ὅτι ἄλλοτε οἱ ἄνθρωποι κατεσπάρασσον ἀλλήλους ὡς θηρία καὶ εἰς τοὺς ὀδόντας ὄχι κατὰ τὴν ψυχὴν μόνον. Εἰς κάθε φίλημα ἐπέρχεται φοβερὰ ἡ ἰδέα τοῦ μικροβίου.

— Μὴ φιλήματα, πρὸς Θεοῦ! κραυγάζει ἡ ἐπιστήμη.

Τὰ χείλη τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς οἱ μύστακες δύνανται νὰ κρύπτουν τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπωμένου τέκνου.

Τῆς εἰκόνος τὸ χρῶμα δὲν ἔχει μόνον τὴν δύναμιν τῆς θεραπείας τῶν πιστευόντων, ἀλλὰ καὶ τῆς δολοφονίας πολλάκις τῶν ὑγιῶν.

Ὁ φίλος ὁ ἀπὸ τὴν ξένην ἐρχόμενος ἴσως νὰ συναποκομίζῃ ἐπὶ τῶν χειλέων ἀνθρωποκτόνον μικρόκοσμον.

Ἡ ἐρωμένη πιθανὸν νὰ ἠσπάσθη φίλην πάσχουσαν καὶ ὁ ἐραστὴς ἴσως νὰ ἔχῃ προδιάθεσιν μεγάλης νόσου.

Ἡ ῥικνὴ γραῖα ἡ πανταχοῦ παρεμβάλλουσα τὴν μορφήν της ἐν προσωπείῳ φιλανθρωπίας, ἀπαγορεύει τὸ φίλημα εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὅπως ἀπαγορεύει τὰ ἀμυλώδη εἰς τοὺς ἀρθριτικοὺς καὶ τὰ ζαχαρόπηκτα εἰς ἄλλους.

Καὶ τὸ φίλημα ἔχει τὴν ποίησίν του καὶ τὸ ἄγαλμα ὅπερ ἐπὶ αἰῶνας τώρα ἐπίστευεν ὁ κόσμος τοῦ ἰδανικοῦ ὑψούμενον ἀκλόνητον, καταρρέει πρὸ τῆς εἰδεχθεστέρας πραγματικότητος. Ἴσως μάλιστα ἂν μετὰ ἕνα αἰῶνα θελήσῃ τις νὰ μιμηθῇ τοῦ Ἰούδα τὴν προδοτικὴν μέθοδον θὰ σκεφθῇ πολὺ πρὶν κολλήσῃ τὰ χείλη του ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ προδιδομένου. Σήμερον δὲ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἡμέραν ὁπότε τῆς ἀγάπης τὸ φίλημα προωρίσθη νὰ ἐξαγγείλῃ ὑπὲρ πάντα τὸν σοσιαλισμόν, τὴν ἰσότητα καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν χειλέων τὸ φάσμα τῆς ἐπιστήμης καὶ ψιθυρίζει.

— Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους ἀλλ' ἄνευ ἀσπασμῶν.

Οὕτω μετά τινα ἔτη θὰ παρέρχεται καὶ τὸ Πάσχα μὲ ὀβελίας, αὐγὰ κόκκινα καὶ λευκὰς λαμπάδας, ἀλλὰ θὰ χάσῃ τὴν ποίησιν τοῦ φιλήματος: τὴν θρησκείαν τῆς ἰσότητος καὶ τῆς φιλανθρωπίας . . .

Γεώργιος Πώπ

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Ἡ τοὺς μεγάλους τῆς θρησκευτικῆς ἀληθείας κήρυκας ἀναδείξασα διατελεῖ ἕρμαιον μικρῶν καὶ εὐτελῶν προσηλυτιστῶν χάριν ἀνθρωπίνων σκοπῶν καὶ συμφερόντων σπαρασσόντων αὐτὴν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἐκείνου, ὃν παρ' αὐτῆς ἔμαθον νὰ ψελλίζωσι.

Ἡ τὰ ὕψιστα καὶ μελῳδικώτατα ποιήσεως καὶ μουσικῆς παραδείγματα παρασχοῦσα διατελεῖ νῦν ἐν ἀμουσίᾳ καὶ ἀγροικίᾳ.

Ἡ τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὰ ὕψιστα τῶν διανοημάτων καὶ δύναμιν καὶ εὐκαμψίαν καὶ χάριν ἀπαράμιλλον χορηγήσασα ἀγνοεῖ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Οἱ συμπολῖται τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τοῦ Ἐπικτήτου, Δίωνος καὶ Χρυσοστόμου, τοῦ Στράβωνος, τοῦ Λουκιανοῦ καὶ πλείστων ἄλλων χαριεστάτων Ἑλλήνων συγγραφέων, λαλοῦσι νῦν τὴν ἀραβικὴν καὶ τὴν τουρκικὴν καὶ τὴν ἀρμενικὴν καὶ ἄλλας ξένας γλώσσας πλὴν τῆς ἰδίας ἑλληνικῆς, ἣν οἱ πρόγονοι αὐτῶν ἀνυπέρβλητον γλωσσικὸν καλλιτέχνημα καὶ ἐπιτηδειότατον τῶν ὑψίστων διανοημάτων καὶ τῶν βαθυτάτων συναισθημάτων ὄργανον κατέστησαν.

Οἱ ἱεροὶ αὐτῆς ἄμβωνες, ἀφ' ὧν κατηχεῖτο ἡ θεία μελῳδία τῆς ὑψηλῆς εὐγλωττίας τῶν Βασιλείων καὶ Γρηγορίων καὶ Χρυσοστόμων εἰσὶ νῦν βωβοὶ καὶ ἄφωνοι.

Ἡ τὴν καλλιτεχνίαν εἰς ἀπρόσιτα κάλλους ὕψη τῇ ὑφηγήσει καλλίστων εἰκόνων καὶ τῇ παροχῇ ἐξόχων

προπλασμάτων ἐξάρασα εὑρίσκεται νῦν μέχρι δυσμορφίας παρεσχηματισμένη. Τηλικαύτην ἐπήνεγκον τὴν μεταβολὴν μακραίωνες πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ φυλετικαὶ καταιγίδες.

Ἐρρυκνώθη τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτῆς σχῆμα, ἐρρυτιδώθη τὸ φαιδρὸν πρόσωπον, ἐταπεινώθη τὸ ἐπηρμένον μέτωπον, ἐκάμφθη ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν παθημάτων καὶ ἐκυρτώθη τὸ εὐθυτενὲς καὶ ὀρθῶς βαδίζον σῶμα, ἔκλινε πρὸς τὰ κάτω ἢ πρὸς τὰ ἄνω καὶ κύκλῳ μετ' εὐστροφίας κινουμένη κεφαλή, ἐθολώθη τὸ διαυγὲς ὄμμα καὶ βλέπει νῦν πρὸς τὴν γῆν κάτω τὸ εἰθισμένον ν' ἀτενίζῃ ἐλευθέρως καὶ ἀπροκαταλήπτως τὸ σύμπαν, νὰ θεωρῇ διατριβῆς τόπον τὸν οὐρανόν, νὰ ἐμβαθύνῃ καὶ διορᾷ καὶ τὰ πέρα τοῦ ὁρατοῦ κόσμου. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν γλῶσσαν αὐτῆς, δι' ἧς τὰ θειότατα διανοήματα δι' ἁρμονικωτάτων φθόγγων περιέβαλε, τὴν γλῶσσαν τοῦ Ὁμήρου, τῆς Σαπφοῦς καὶ τοῦ Ἀλκαίου, τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφάνους, τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τοῦ Ἀναξαγόρου, τὴν γλῶσσαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὴν γλῶσσαν τοῦ Βασιλείου, τῶν Γρηγορίων καὶ τοῦ Χρυσοστόμου, τὴν γλῶσσαν, εἰς ἣν ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ νεῦρα καὶ κάλλος καὶ συμμετρίαν καὶ ἁρμονίαν τὴν καλλίστην ἐπόρισε, καὶ αὐτὴν τὴν γλῶσσαν ἀπέμαθε καὶ βάρβαρα νῦν καὶ ἄρρυθμα καὶ κακόφωνα φθέγγεται.

Ἀλλ' ἡ ψυχὴ αὐτῆς διατελεῖ ἔτι ἔμπλεος τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς μεγαλείου καὶ μετὰ δακρύων ἐκ καιομένης καρδίας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνερχομένων ἐνθυμεῖται τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς μετὰ τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς ἔνδοξον ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους συνεργασίαν. Ὑπὸ τῶν μεγάλων δ' ἀναγκῶν καὶ τῶν δεινῶν κινδύνων τοῦ παρόντος συνεχομένη προσέρχεται αὐτῇ νῦν ὥς ποτε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντου εἰς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον καὶ φωνὴν ἱκετευτικὴν αἴρουσα ποτνιᾶται :

Ὦ Ἀθῆναι, μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐμοῦ τῆς ἐσχάτοις δυσκληρήμασι περιπεσούσης ἀρχαίας ὑμῶν συνεργάτιδος. Μνήσθητε, τῆς τὰ θεμέλια τοῦ ἱστορικοῦ ὑμῶν μεγαλείου καταβαλούσης καὶ εἰς ἀποτέλεσιν αὐτοῦ τὰς πολυτιμοτάτας ὑπηρεσίας προσηνεγκούσης Μικρᾶς Ἀσίας. Μνήσθητε τῆς ἀόκνου μου προθυμίας καὶ μὴ ὀκνεῖτε πρὸς ἀνταπόδοσιν.

Μὴ ἀνέχεσθε νὰ ψάλλωσι βαρυθυμοῦντα καὶ δακρυχέοντα τὰ γλυκερά μου τέκνα.

Σ' ἐρείπια μαῦρα σ' ἀφῆκαν θαμμένη
Καὶ σ' ἔχουν ξεχάσει δικοίσου καὶ ξένοι
χωρὶς καρδιά.

Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης
Καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου

MAX NORDAU

ΕΝ ΒΛΕΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΜΠΡΟΣ

Ἐχάραξα μέρος τι τῆς εἰκόνος τῶν μελλόντων νὰ ἐπιτελεσθῶσι κατ' ἐμὲ γεγονότων. Μένουν ὅμως κενά τινα σημεῖα τοῦ φανταστικοῦ διαγράμματος, τὰ ὁποῖα σπεύδω νὰ πληρώσω.

Αἱ ἐθνικότητες βιαίως θὰ συγκρουσθῶσιν εἰς σύρραξιν, ἀφ' ἧς θὰ ἐξέλθωσι μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιζωῆς αἱ ἰσχυρότεραι, τῶν λοιπῶν ἐξαφανιζομένων, ὡς ἔγεινεν ἤδη ἐν Μεκλεμβούργῳ, Σκωτίᾳ κλπ. ἢ ἑνουμένων εἰς ἑνιαίαν ἐθνικότητα. Μετὰ τὴν χαοτικὴν ταύτην σύγκρουσιν, θ' ἀποκριστα λλωθῶσι δι' αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἐκεῖναι αἱ ἐθνικότητες, ὧν ἡ ζωικὴ δύναμις, εἶνε ἰσχυρὰ ὑπὲρ πᾶσαν μεγαλοφυᾶ πολιτικήν, καὶ ἐκδηλοῦται ἡ φυσικὴ δύναμις καὶ γονιμότης, ὡς ὑπεροχὴ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν μαχῶν ὅσον καὶ ἡ πρωτοπορεία ἐν τῷ πολιτισμῷ τῇ τέχνῃ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ, ὡς ἄφθαρτον αἴσθημα ἀλληλεγγύης ὅσον καὶ ἡ πεισματώδης ἐπιμονὴ διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ἐθνικότητος.

Δὲν νομίζω ὅτι τυχαίως λαός τις εἶνε πολυπληθὺς ἢ ὀλιγάριθμος : Νομίζω τοὐναντίον ὅτι ὁ ἀριθμὸς εἶνέ τι χαρακτηριστικὸν ἐν τῷ ζωικῷ βασιλείῳ, διότι ἐὰν οἱ Ἕλληνες δὲν ὑπερέβησαν ἑκατομμύριά τινα, ἐὰν οἱ Κέλται ἐξηφανίσθησαν καὶ οἱ Μαγυάροι, Ἀλβανοὶ κλπ. ἔμεινον ὀλιγάριθμοι, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν εἶχον οἱ λαοὶ οὗτοι ἐντός των τὴν δύναμιν διὰ νὰ πολλαπλασιασθῶσιν. Ἐνῷ οἱ Ἄγγλοι, οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Γερμανοὶ ηὐξήθησαν καταπληκτικῶς εἰς ἑκατομμύρια, διότι ὀργανικῶς οἱ λαοὶ οὗτοι καθὼς καὶ ἄλλοι ἔχουσιν ἔμφυτον τὴν ζωικὴν δύναμιν τῆς αὐξήσεως. ἐξαπλώσεως καὶ κατακυριεύσεως τῆς γῆς, μὴ ἀναχαιτιζομένην ὑπ' οὐδεμιᾶς δυνάμεως.

Οὕτω λοιπὸν ἐφθάσαμεν εἰς μίαν Εὐρώπην, ἐφ' ἧς αἱ ἐπιζήσασαι ἐθνικότητες ἀναπτύξασαι τὰς ὀργανικάς των δυνάμεις ζῶσιν εὐτυχεῖς ἐν εἰρήνῃ. σεβόμεναι καὶ μὴ ἐνοχλοῦσαι ἀλλήλας. Ἕκαστος λαὸς ἐργαζόμενος διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης του, κατορθώνει νὰ ὀργανώσῃ τὰς μορφὰς ἐκείνας τοῦ κράτους, ὑφ' ἃς νὰ διαβιώσῃ εὐτυχεῖς ἔν τε τῷ πολιτικῷ καὶ ἀτομικῷ οἰκονομικῷ καὶ κοινωνικῷ αὐτοῦ βίῳ, ὑπὸ τὰς μᾶλλον εὐκταίας συνθήκας. Παρὰ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν καλλιεργεῖται ἡ φύσις διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, χρησιμοποιοῦνται αἱ φυσικαὶ δυνάμεις, νέαι δὲ μηχαναὶ ἀπαλλάσσουσιν τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἐργατῶν ἀπὸ τῶν μόχθων των. Ὀργανισμὸς ἀλληλεγγύης ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ βελτιουμένου ἔθνους, ὁ ἀγὼν τῆς ὑπάρξεως βελτιοῖ τὰς μεθόδους τῆς γεωργίας καὶ μετατρέπει εἰς κήπους τὰς ἐρήμους, παράγοντας προϊόντα, ἅτινα οὔτε ἐφανταζόμεθα μέχρι τοῦδε. Μολαταῦτα ὅμως ἡ γῆ δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ περισσότερον ἄρτον. Ποῦ θὰ εὑρεθῇ τροφὴ διὰ τοὺς νεανίας, οὓς τελειοτέρα τις ὑγιεινὴ θὰ καθιστᾷ μακροβιοτέρους. καὶ ὑγιεστέρους ; Τοὺς γείτονας, τοὺς ἴσους καὶ ὁμοίους καὶ ἀδελφικῶς ἀγαπωμένους καὶ συνδεδεμένους διὰ μυρίων πεπολιτισμένων δεσμῶν, εἶναι ἀδύνατον νὰ θίξῃ τις ἔστω καὶ διὰ τῆς βίας διότι ἡ πολεμικὴ τέχνη ἐξ ἴσου εἰς ὅλα τὰ Κράτη τελείως προηγμένη θὰ καθιστᾷ τὸν πόλεμον ἐκ τῶν προτέρων βεβαίως καὶ γενικῶς πανολέθριον. Ἄλλως τε τὰ μίση θ' ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν, ἀφοῦ ἀπεκρισταλλώθησαν ἤδη αἱ ἐθνικότητες, εἰς ἀδελφικὰς καὶ φιλικὰς τρόπον τινὰ οἰκογενείας, ἐν εἴδει ἐπαρχιῶν τοῦ αὐτοῦ κράτους.

Πῶς θὰ λυθῇ λοιπὸν τὸ ζήτημα τοῦ ἄρτου, ἐδῶ ὁ φυσικὸς νόμος διευθύνει τὸν ὑπερπλεονάζοντα εὐρωπαϊκὸν πληθυσμὸν πρὸς τὸ μέρος τῆς ἥσσονος ἀντιστάσεως πρὸς τὰς λοιπὰς χρωματισμένας φυλὰς αἵτινες εἶνε καταδεδικασμέναι νὰ ἐξοντωθῶσιν ὑπὸ τῆς λευκῆς διὰ τὴς βίας, διότι ἐν αὐταῖς δὲν ὑπάρχει πολιτισμὸς καὶ ἀλληλεγγύη εὐρωπαϊκή. Οἱ Εὐρωπαῖοι ὅθεν ἀπῴκισαν εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας εἰς Ἀμερικήν, Αὐστραλίαν, Ἀφρικήν, διώξαντες τοὺς ἀνθισταμένους ἰθαγενεῖς, οἵτινες μεταχειρίζονται ὁμοίως τοὺς ἀσθενεστέρους αὐτῶν γείτονας. Νέον κῦμα. Νέον κῦμα Εὐρωπαίων ἀποίκων ἀκολουθεῖται ὑπὸ τρίτου καὶ τετάρτου, ἕως ὅτου ὁ εὐρωπαϊκὸς ἀποικισμὸς βαίνει πρὸς τὸν ἰσημερινὸν καταστρέφων ἀρκούντως τὰς ἀσθενεστέρας φυλὰς διότι πρόκειται περὶ πείνας, περὶ αἰσθήματος ἰσχυροτέρου παντὸς ἄλλου δικαίου καὶ ἠθικῆς !

Ὥστε ὁ πρῶτος σταθμὸς ἐν τῇ ἐκδρομῇ ἡμῶν ἀνὰ τὸ μέλλον ὑπῆρξεν ὁ διακριτικὸς καθαρισμὸς τῶν ἐθνικοτήτων, αἵτινες ἐπέζησαν ὄρθιοι μετὰ τὴν μάχην διὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ μεγάλη πνευματικὴ ἀνάπτυξις τοῦ αὐξηθέντος εὐρωπαϊκοῦ πληθυσμοῦ. Ὁ δεύτερος σταθμὸς εἶνε ὁ ἀποικισμὸς ὅλων τῶν χωρῶν τῆς γῆς ὑπὸ τῆς λευκῆς καὶ ἡ ἐξόντωσις ὅλων τῶν ἄλλων. Βεβαίως ἀπαιτοῦνται αἰῶνες. ἀλλ' ὅπωσδήποτε εἴς τι μέλλον ἀπώτερον ὅλη ἡ γῆ θὰ διατρέχεται ὑπὸ εὐρωπαϊκῶν ἀρότρων καὶ ἀτμομηχανῶν.

Κατόπιν ; Θὰ σταματήσῃ ὁ ροῦς τῶν ἀνθρωπίνων τυχῶν ; Βεβαίως ὄχι, διότι ἡ παγκόσμιος ἱστορία εἶνε τὸ *ἀεικίνητον* καὶ τρέχει διαρκῶς μέχρις ἐξαφανίσεως. Ἡ λευκὴ ἀνθρωπότης αὐξάνει γεννῶσα δροσερὰν νεότητα καὶ πολλαπλασιάζεται, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκει οὐδαμοῦ κατωτέραν φυλὴν διὰ ν' ἀποκανονίσῃ. Πανταχοῦ ὁμοιότης τῶν πάντων, παντοῦ ἱερότης ἐργασία καὶ ἀδελφότης. Ἀπὸ τῆς δυσχερείας ταύτης σώζει τὴν ἀνθρωπότητα πάλιν ὁ νόμος τῆς ἥσσονος ἀντιστάσεως. Ἀσθενέστεραι φυλαὶ δὲν ὑπάρχουν, ὑπάρχουσιν ὅμως οἱ λευκοὶ ἄποικοι τῶν πέραν τοῦ ἰσημερινοῦ χωρῶν, οἱ ἐκφυλισθέντες καὶ ὀργανικῶς ἔκπτωτοι, ὡς ἐγένετο εἰς τοὺς γίγαντας Βανδάλους, καθὼς καὶ εἰς τοὺς λουκοὺς ὅλων τῶν θερμῶν κλιμάτων, π.χ. τῶν Ἰνδιῶν ὅπου, μὲ ὅλους τοὺς γάμους 836 Εὐρωπαίων ἀπέμεινον 141 ἀπόγονοι, ἀσθενεῖς, μικροκέφαλοι, καχεκτικοί. Οἱ σφριγῶντες καὶ ἰσχυροὶ μετανάσται καταλαμβάνουσι τὰς χώρας τοῦ ἰσημερινοῦ εἰς τὰς ὁποίας θὰ ἐπιτελῆται ἐν τῇ μελλούσῃ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἡ αὐτὴ ἐργασία ἥτις ἐπιτελεῖται καὶ ἐν τῇ μετεωρολογίᾳ Ὅπως ῥεύματα ὑδάτων ῥέουσιν ἐκ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἰσημερινὸν καὶ ἐξατμίζονται καταβιβάζοντα τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ προκαλοῦντα νέα ῥεύματα, οὕτω καὶ οἱ ἄποικοι ἐξαντλοῦνται, ἐξατμίζονται καὶ ἐκλείπουν εἰς τὸν ἰσημερινόν, διὰ ν' ἀντικατασταθῶσιν ἀπὸ ἄλλων, γενομένου ὄντως τοῦ ἰσημμερινοῦ ἑνὸς τρομεροῦ βράζοντος λέβητος ἐνῷ βυθίζεται διὰ νὰ ἐξατμισθῇ ἡ ἀνθρωπίνη σάρξ. Εἶνε μία ἐπανάληψις τῆς λατρείας τοῦ Μολώχ, καθ' ἣν οἱ λαοὶ τῶν εὐκράτων ζωνῶν, ῥίπτουσι μέρος τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς τὸ στόμα τοῦ κλιβάνου καὶ ἀποκτῶσιν οὕτω τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν. Ἡ εἰκὼν εἶνε τρομερά, ἡ πραγματικότης ὅμως δὲν εἶνε, διότι δὲν εἶνε ὀδυνηρὸς ὁ θάνατος τῶν τέκνων τούτων τοῦ λαοῦ, διότι γλυκεῖά τις καὶ θερμὴ ζωὴ τοὺς καλεῖ θωπευτικῶς καὶ ἡδυπαθῶς εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, ἔνθα ὁ ἥλιος θὰ τοὺς ἀπορροφήσῃ ἠδέως, ἐν ὀνείρῳ ἡδυπαθείας ποθητῷ καὶ ἐκλελυμένῳ.

Ὁ ἰσημερινὸς ὅμως δὲν δύναται νὰ εἶνε ὁ αἰώνιος κλίβανος καὶ ἡ δικλεὶς τῆς ἀσφαλείας πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς πιέσεις, διότι ἡ ψύξις τῆς γῆς προχωρεῖ, ἡ παγωμένη ζώνη τῶν πόλων ὀλισθαίνει πρὸς τὸν ἰσημερινόν, ἡ δὲ ἀνθρωπότης σπεύδει εἰς τὰς τροπικὰς χώρας, αἵτινες τὴν διατρέφουν φιλοξένως πλέον, μὴ ἐξοντώνουσαι ταύτην ὡς πρότερον διὰ θωπειῶν. Ἡ μόρφωτις καὶ ὁ πολιτισμὸς συγκεντροῦνται περὶ τὸν ἰσημερινόν, αἱ ἀκαδημίαι, τὰ μουσεῖα, τὰ μέγαρα ἱδρύονται παρ' αὐτῷ καὶ ἡ ἀνθρωπότης σκέπτεται, δημιουργεῖ καὶ ἀναπτύσσεται παρὰ τὸν ἰσημερινόν. Τόσον τὸ χειρότερον δι' ἐκείνους οἵτινες ἐγκαίρως δὲν ἔσπευσαν εἰς τὸν ἰσημερινὸν διὰ νὰ εὕρουν θέσιν, φεύγοντες τὸ προχωροῦν παγωμένον τεῖχος, καὶ θέλοντες νὰ καταλάβουν αὐτὴν ὀλίγον ἀργά· θ' ἀποκλεισθῶσιν ὑπὸ τῶν εὐτυχῶν καὶ ἰσχύρῶν κατοίκων τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ θ' ἀποκρουσθῶσιν εἰς τὰ παγωμένα βάθη ὑπὸ τῶν εὐρώστων κυρίων τῆς εὐλογημένης γῆς.

Καὶ κατόπιν ;(*) Τὸ κατόπιν ἀγνοῶ καὶ ἐγώ. Ἐνταῦθα τὸ μαῦρον μέλλον γείνεται μελανώτερον, δὲν δύναμαι νὰ διακρίνω πλέον τίποτε καὶ συνεπῶς ἡ ἀφήγησις ὀφείλει νὰ λάβῃ τέλος.

Σ. Ζωγραφίδης.

ΝΕΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Ἐφιλευόμουν τότε στὴ Σταμάτα, ἕνα χωριδάκι τοῦ Μαραθῶνα. Ἀπὸ τὸ κονάκι της ἔβλεπα συχνὰ λόφους καὶ βουνὰ δάση πευκοντυμένα, καλλιεργημένους ἀγρούς, χλωρὰ στανοτόπια καὶ τὰ μικρὰ σπιτάκια τῶν κολλίγων παράμερα. Κάτω, δεξιὰ τοῦ δρόμου τὸ χάνι ἔστεκε μὲ τὰ πορτοπαράθυρά του ἀνοιχτά, τοῦ διαβάτη ἀναπαὴ καὶ τοῦ βλάχου κυβέρνια. Ἀντικρὺ μιὰ ἐκκλησιὰ σταυρωτὴ καὶ θολωτή, μαυρισμένη καὶ μικρούλα, ἐπροστάτευε στὸν αὐλόγυρό της μερικὰ μνήματα καὶ μέσα της μερικὰ εἰκονίσματα σὰν κλῶσσα κάτω ἀπὸ τὰ φτερὰ τὰ κλωσσοπούλια της.

(*) Κατόπιν, θὰ προχωρήσῃ ἡ ψῦξις παγώνουσα πᾶσαν ζωϊκὴν καὶ φυτικὴν ζωήν, καθιστῶσα τὴν γῆν σφαιρικὸν πάγον στρεφόμενον εἰς τὸ διάστημα μέχρι τῆς συνεχείας τῆς ἐξελίξεώς του. . . . (σήμ.)

Αὐτὰ ἔβλεπα. Καὶ ἄκουα συχνότερα ἕνα μὲ τὸν ἄλλον τοὺς κολλίγους, τοὺς βλάχους, τοὺς ρετσινιαρέους, τὸν παπᾶ καὶ τὸν ἐπιστάτην της. Ὅλοι ἔλεγαν καθένας τὸ δικό του. ὅλοι εἶχαν τὰ παράπονά τους, τὶς θλίψες τους. Ὁ παπᾶς μὲ τὸν ἐπιστάτη, οἱ κολλίγοι συνατοί του, οἱ βλάχοι μὲ τὴ γῆ, οἱ ρετσινιαρέοι μὲ τὰ δέντρα. Ὅλα κακὰ κι' ἀνάποδα ἐπήγαιναν. Ὁ καιρὸς ἔφταιε, οἱ ἄνθρωποι ἔφταιαν, ὁ Θεὸς ἔφταιε. Καὶ τὰ σκυλιὰ ἐγαύγιζαν· καὶ τὰ πρόβατα ἐβέλαζαν· τὰ παιδιὰ ἔκλαιαν· τὰ κυπριὰ ἐκουδούνιζαν. Κάπου ἕνας σάλαγος· κάπου μιὰ τουφεκιά. Κ' ἔπειτα σιγή· σιγὴ νεκρόσιμη. Καὶ γιατὶ ὅλα αὐτά ; Γιατὶ ἔτσι. Δὲν θὰ λείψουν ἀπὸ τὸν παράδεισο οἱ στεναγμοὶ καὶ τὰ δάκρυα.

Οἱ ἐκδρομὲς δὲν μοῦ ἔλειπαν. Πότ' ἐδῶ καὶ πότ' ἐκεῖ. Σήμερα 'στὸ Κουκουνάρι, αὔριο 'στοῦ Μπέη, μεθαύριο 'στὸν Ἀφορισμό, 'στὸν Διόνυσο, 'στὸ Μακρυμπούρι, 'στὸν Αἰγιώργη, 'στῆς Γριᾶς τὸ μαντρί. Τὸ κυνῆγι κυνήγι· ἡ κουβέντα κουβέντα. Κάθε τόπος κι' ὁ λόγος του· Κάθε ὄνομα καὶ ὁ μῦθος του. Οἱ κολλίγοι κ' οἱ βλάχοι πρόθυμοι νὰ μᾶς φωτίσουν, νὰ εἰποῦν τὸ τί φοβοῦνται καὶ τί πιστεύουν. Νὰ ὁρκισθοῦν τὸ τί εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους. τὸ τί ἄκουσαν μὲ τὰ αὐτιά τους. 'Στὸ Κουκουνάρι τὰ ἐρείπια μιᾶς ἐκκλησιᾶς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς εἰς ἕνα πηγάδι. 'Από τὸ πηγάδι βγαίνει μιὰ γυναῖκα ἀσπροφορεμένη καὶ πότε γελᾷ καὶ τραγουδεῖ, πότε κλαίει καὶ μώρεται. Γιατί ; Ἔτσι θέλει.

Στοῦ Μπέη κρατεῖ ἡ λάμια. Ἕνα πρᾶμα ἄσπρο, μακρύτατο ποῦ βγάζει ἐδῶ κι' ἐκεῖ φωτιὲς πράσινες. Τὸν παλαιὸ καιρὸ ἔτρωγε ἀνθρώπους καὶ ζῶα· ἔκανε καταστροφή. Τὸ ἀπάντησε κάποιος 'στὸν δρόμο του καὶ ἅμα τὸ πλησίασε ἔφυγεν μὲ τρεῖς σάλτους. Κ' ἐκεῖνο ἔσκασε, κούφ ! Γιατὶ ἔσκασε ; Ἔτσι του.

Ὁ Ἀφορεσμὸς — τρομαχτικὸς ἀνήφορος. Ἐρχότουν ὁ Δεσπότης καβάλα στὸ μουλάρι του. Καὶ τὸ ζῶό του ἐκινδύνεψε, κ' ἐκεῖνος εἶδε τὸ χάρο μπροστά του· ἂν ἔπεφτε θὰ ἐγεινόταν τρίμματα. Καὶ τὸν ἀφώρεσε.

Στὸ Διόνυσο εἶνε *δειλὸς* ὁ τόπος δηλαδὴ φοβερὸς καὶ τρομερός. Ξωτικὰ πλῆθος. 'Ακούονται τούμπανα καὶ φωτιὲς πράσινες φαίνονται τῆς νύχτες Τὰ τραγούδια ξεκουφαίνουν.

Ὁ Ἁγιώργης ἦτον ἄλλοτε μοναστῆρι. Τὸ βουνὸ πευκόφυτο. Μιὰ γριὰ ἔβρῆκε τὴν εἰκόνα του στὰ χαμοκλάδια. Βγῆκε ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ ζητιανεύοντας. Σύναξε λεφτὸ σὲ λεφτό, ἔχτισε τὸ μοναστῆρι, ἔβαλε μέσα καλογέρους, ἔκαμε χτήματα καὶ περιβόλια. Μὰ τὸ ξωτικὸ τὰ ἀφάνισε.

Τῆς Γριᾶς τὸ μαντρὶ εἶνε ἀτόφιο λιθάρι γύρω τριγύρω. Τόσα πολλὰ γιδοπρόβατα εἶχεν ἡ γριὰ ποῦ ὅταν ἡ μπροσταρέλα ἔμπαινε στὸ μαντρὶ ἡ πισινέλα ἦταν ἀκόμη στὴν 'Οζιά. Ἔρχεται ὁ μῦθος τοῦ Μάρτη, καὶ ἡ Γριά, τὸ καζάνι, τὸ μαντρὶ καὶ ἡ καλύβα της, ὅλα ἐμαρμάρωσαν.

Κ' ἔλεγαν οἱ βλάχοι, ἔλεγαν οἱ κολλίγοι μὲ ἀπύλωτο στόμα ὅτι ἐπίστευαν καὶ ὅτι ἐφοβοῦνταν. Καὶ μιὰ στιγμή, ἐσήκωσα ἐγὼ τὰ μάτια καὶ εἶδα τῆς Γαιωδετικῆς ἀποστολῆς τὴν κωλῶνα στὴν Πεντέλη κατάκορφα.

— 'Αμ' ἐκεῖνο τ' εἶνε ; ἐρώτησα ἔτσι στὰ κουτουροῦ.

— Ἄ ! ἔκαμεν ἕνας ἀπὸ τοὺς συντρόφους χαμογελῶντας· δὲν τὸ ξέρεις ;

— Ὄχι.

— Μπά ! ἔκαμε ἄλλος δυσκολόπιστος. 'Αμ' δὲν εἶνε καὶ πολὺ παλιό. Εἶνε πύργος· τὸν ἔρτιασ' ὁ Διάδοχος.

— Ὁ Διάδοχος ;

— Ναί· ὁ Διάδοχος ἔρτιασε στὴ Μεντέλη, στὸ Ὄρνιο τῆς 'Οζιᾶς καὶ σ' ὅλες τὴς κορφὲς περίγυρα Ἤτον ἐτότε ποῦ θἄκανε τοὺς γάμους του Ἔστειλε κ' ἔκαμαν πύργους ὁλοῦθε. Θἄβαν ἐκεῖ ἠλεχτρικὸ φῶς καὶ θὰ τἄνκαβαν τὴς νύχτες τοῦ γάμου. Μωρὲ τί θάητανε· θὰ ἔλαμπε ὁ τόπος ! . . . .

— Καὶ δὲν ἔβαλαν ;

— Οὔμ· ἔκαμεν ἕνας ἕτοιμος νὰ τὸ παραδεχθῇ.

— Ἔλαμπε ὁ κάμπος ὡς τὰ Λιόσια· ἐπρόσθεσεν ἄλλος ἀμέσως.

— Ὄχι· εἶπεν ὁ πρῶτος· δὲν τἄβαλαν, συλλογίστικαν πῶς θὰ κούστιζε πολὺ καὶ τὰ παράτησαν.

Οἱ ἄλλοι ἀπογοητεύτηκαν πάραυτα· τὰ πρόσωπάτους ἐμελαγχόλησαν. Κ' εἶμαι βέβαιος πῶς ἐμελαγχόλησαν ὄχι γιατὶ δὲν μ'ἀφήσανε στὴν ἀπάτη ὅσο γιατὶ ἐκεῖνοι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ πιστέψουν πῶς ὁ κάμπος ἐφωτολόγαε ὡς τὰ Λιόσια. Καὶ σὲ τοῦτο ἐπείσθηκα ὅταν ἐγυρίσαμε πίσω στὸ χωριδάκι, ἀπάνω στὸ κονάκι κ' ἔκαμα τὴν κουβέντα σὲ ἄλλους κολλίγους καὶ βλάχους. Ἦταν κ' ἐδῶ μερικοὶ ποῦ ἀντέτειναν. Μὰ οἱ περισσότεροι ὑποστήριζαν μ' ἔξαψη ὅτι ἄναψε τὸ ἠλεκτρικὸν στοὺς πύργους κ' εἶδαν τὸν κάμπον πλημμυρισμένον ἀπὸ φῶς, φῶς λαμπρὸ σὰν ἡμέρα.

Ποιὸς τάχα θ' ἀντιτείνῃ ὅτι αὐτὸ δὲν εἶνε ἀρχὴ νέας παραδόσεως ; Τὸ ἔμβρυο ὑπάρχει· δὲν μένει παρὰ νὰ τὸ παραλάβῃ ζωηρὰ φαντασία. Καὶ τέτοια φαντασία δὲν λείπει βέβαια ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ λαό.

Ποιὸς ξέρει πόσες καὶ πόσες παραδόσεις ποῦ θαυμάζουμε σήμερα δὲν εἶχον τὴν ἀρχή τους τόσο μικρὴ κ' ἐλάχιστη ! . . .

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Καθένας ἔχει βάσανα, ἀλλ' ἀπὸ μάτια ξένα
ὁ κάθε ἄνθρωπος κρατεῖ τὰ πάθη του κρυμμένα.
Κ' ἔτσι καθένας 'ξεύροντας τὸν πόνο του μονάχα,
ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς θαρρεῖ εὐτυχισμένους τάχα
καὶ λέει μὲ παράπονο : μέσ' ς' ταῖς χαραῖς τοῦ κόσμου
μόνο ἕνας πόνος 'βρίσκεται, ὁ πόνος ὁ δικός μου.

(André Chenier).

— Ἡ γυνὴ λίαν εὐχαριστεῖται, ὅταν βλέπῃ τινὰ ἀγαπῶντα αὐτήν, ἀλλὰ μὴ δυνάμενον νὰ ἐκφράσῃ τὸν ἔρωτα αὐτοῦ· τὴν διάρκειαν ὅμως τῆς σιωπῆς ταύτης οὐδόλως ἐπιθυμεῖ.

— Ἡ γυνὴ ὁμοιάζει μὲ ἄμπελον· δὲν δύναται νὰ ἵσταται ἄνευ στηρίγματος πολλάκις ὅμως συμπαρασύρει καὶ αὐτὸ τὸ στήριγμα.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Μανιώδης ἀναγνώστης τόσῳ τῆς ἀρχαίας ἡμῶν φιλολογίας ὅσῳ καὶ τῆς νεωτέρας καὶ τῆς συγχρόνου δὲν ἀντέχω εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ σᾶς ὁμιλήσω δι' ἓν σύγχρονον ὄνομα ποιητοῦ, διὰ τὸ ὁποῖον αἰσθάνομαι ἀληθῆ ἐνθουσιασμὸν χωρὶς κἂν νὰ γνωρίζω τὸν φέροντα τοῦτο ἄνδρα, ἀλλ' ἐξ ἁπλῆς ἀναγνώσεως τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ ὁμιλῶν περὶ τούτου ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς Ἴριδος νομίζω ὅτι ἐκπληρῶ καθῆκον ἐπιβαλλόμενον ἀνθρώπου αἰσθανομένου καὶ φιλομούσου. Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι Χρίστος Βαρλέντης.

Ἂν ἐπιχειρῶ διὰ τῶν ἀσθενῶν μου τούτων γραμμῶν νὰ δικαιολογήσω τὴν πρὸς τὸ ἄνω ὄνομα συμπάθειάν μου καὶ τὸν θαυμασμόν μου ἐὰν θέλετε, εἶναι κυρίως διότι δὲν ἔτυχε μέχρι τοῦδε νὰ ἴδω τι γραφόμενον καὶ περὶ τούτου ὑπὸ τῶν τόσων κριτικῶν μας, ὅπως συμβαίνει καθ' ἑκάστην μέχρι κόρου καὶ ἀηδίας περὶ τόσων καὶ τόσων ἀσημοτήτων εἰς τὸν καθόλου ἡμῶν τύπον.

Ἐζήτησα νὰ πεισθῶ μήπως ἐγὼ ἀπατῶμαι εἰς τὴν περὶ τοῦ ἀγνώστου μου ποιητοῦ ἐκτίμησίν μου, ἀλλ'ἐνωρὶς κατενόησα καὶ ἐξήγησα διατί ἡ δημοσιογραφία μας δὲν ἀνέφερε τι περὶ τούτου· διότι αὐτὸς οὗτος ὁ ποιητὴς διὰ σειρᾶς ἄρθρων δριμυτάτων κατεφέρθη ὅσον οὐδεὶς ἄλλος κατὰ τοῦ ἡμετέρου τύπου, ὡς μὴ ἐπιτελοῦντος παντάπασι τὸ καθῆκον του ὡς πρὸς τὴν σύγχρονον φιλολογίαν. Καὶ κατόπιν τῆς ἀνδρικῆς καὶ ὑπερηφάνου ταύτης στάσεως τοῦ ποιητοῦ ἀπέναντι τοῦ τύπου, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ διαφημισθῇ ὑπ' ἐκείνου ; Καὶ ἡ πολεμικὴ αὕτη τοῦ ποιητοῦ κατὰ τῆς δημοσιογραφίας εἶναι μοναδικὸν φαινόμενον τῶν ἡμερῶν μας καὶ ἐν Ἑλλάδι, ὅπου καταντᾷ ὁ δημοσιογράφος νὰ ἐξουσιάζῃ καὶ ὑποδουλώνῃ τοὺς πάντας καὶ νὰ μὴν ἀκούῃ γύρω του ἢ κολακείας.

Τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ ματαίως θὰ ζητήσητε νὰ ἀνεύρητε μεταξὺ τόσων ἄλλων εἰς τὰς διαφόρους ἐκδοθείσας ἐσχάτως ἀνθολογίας. Καὶ ὅμως ὁ Χ. Βαρλέντης εἶναι ποιητὴς ὅσον ὀλίγιστοι τῶν παρ' ἡμῖν καὶ τοῦτο θὰ προσπαθήσω ν' ἀποδείξω οὐχὶ διά λόγων, ἀλλὰ δι' ἀπτῶν ἐπιχειρημάτων εἰς τὸν στενὸν ἄλλως τε τοῦτον χῶρον.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔκ τινων ἐπιστολῶν πρὸς τὸν ποιητὴν δημοσιευθεισῶν εἰς τὸ παρὸν περιοδικὸν ἀνέγνωσα καὶ μερικὰς ἄλλων τινων γνώμας. Ὁ κ. Καλοσγοῦρος αἴφνης ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων πρὸς τὸν ποιητήν·

«Τὸ ποιητικόν σας αἴσθημα εἶναι ἤρεμον καὶ ἥσυχον καὶ προβαίνει οὕτως εἰπεῖν μετριοφρόνως, ὡς νὰ μὴν εἶχεν ἀξιώσεις. Αὐτὴ ἡ γαλήνη μοῦ ἀρέσει. Δὲν εὑρίσκω ὅμως ὅλα τὰ ποιήματα ἐξ ἴσου καλὰ οὔτε ὅλους τοὺς στίχους. Ὅ,τι δὲν εὑρίσκει τις εἰσέτι, νομίζω, εἰς βαθμὸν ἀρκούντως ἱκανοποιητικὸν εἶνε ἐκείνη ἡ πλαστικότης, ἡ ὁποία κάμνει τὴν ὕλην νὰ εἶνε διαφανὲς περίβλημα τῆς ἰδέας καὶ ἡ ὁποία, ὅταν ὑπάρχῃ ἡ ποιητικὴ δύναμις, ἀναπτύσσεται καὶ τελειοῦται διὰ τῆς ἀόκνου μελέτης τῶν ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης» κ.λ.

Καὶ ὁ κ. Ψυχάρης κατόπιν:

«Καὶ ἀλήθεια πολὺ μοῦ κακοφάνηκε ποῦ λέξη δὲν εἶπα γιὰ τοὺς στίχους σου σ' ἕνα μου ἄρθρο ποῦ 'μίλησα γιὰ ποίηση στὸ Ἄστυ. Ὄχι πῶς εἶναι τὰ ποιηματάκια σου περίφημα — παστρικὰ σοῦ τὰ λέω — μὰ ἄξιζε νὰ τ' ἀναφέρω, ἀφοῦ μάλιστα ὠνόμασα μερικοὺς ποῦ κατώτερός τους δὲν εἶσαι. Κἄτι 'δικά σου ἀλήθεια μοῦ ἄρεσαν κάμποσο· στὴν Κρήτη, ἡ στερνὴ στροφὴ τοῦ σονέττου. Ἀλλὰ δύό, τὰ Δυὸ Ἄστρα, τ' Ἀστέρια καὶ Λουλούδια, θὰ εἶταν ὡραῖα, γιατὶ ὥμορφη εἶναι κ' ἡ ἰδέα, ἂν τὰ εἶχες κάτι περισσότερο δουλεμένα καὶ λαξεμένα. Πρόσεχε καὶ στὴ γλῶσσα. Γλῶσσα καὶ τέχνη, γλῶσσα καὶ ποίηση, ἕνα εἶναι» κ.λ.

Ὁ κ. Emille Legrande ἐπίσης μεταξὺ ἄλλων γράφει πρὸς τὸν ποιητήν:

« Je vous assure, sans arrière pensée de flatterie, que vous m' avez procuré quelques heures très agréables. Vos poésies surtout m' ont paru vraies et vécues et senties. Le vers coule harmonieux et doux et la facture de vos vers est toujours excellente.»

Δὲν γνωρίζω ἂν καὶ ἄλλοι καὶ ποῖοι ἔγραψαν παρόμοια εἰς τὸν ποιητὴν ἰδιαιτέρως, οὐχ ἧττον δημοσίως δύο ἀρθρίδια, ἓν μὲ τὴν ὑπογραφὴν Γ. Μάνεσης, καὶ ἕτερον μέ τὸ ὄνομα Α. Δαλλαπόρτας. Ἀλλὰ καὶ τὰ δύο ταῦτα ἀρθρίδια μοὶ ἐφάνησαν λίαν περιωρισμένα καὶ μὴ ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Διότι φρονῶ ὅτι μόνον ὅταν ὁ κριτικὸς διὰ παραδειγμάτων ὁμιλεῖ καὶ ὅταν σύγκρισιν ποιεῖται τούτων πρὸς ἄλλα, τότε μόνον ἀποκαλύπτει τὴν ἀλήθειαν καὶ πείθει. Τοῦτο θέλω πράξει κ' ἐγὼ διὰ τὸν προκείμενον ποιητὴν ὅσῳ μοὶ ἐπιτρέπει ὁ χῶρος τοῦ παρόντος περιοδικοῦ.

Ἡ ἀξία καὶ ἡ δικαία ἐκτίμησις τοῦ ποιητοῦ διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἀττικῆς Ἴριδος γίνεται καταφανὴς ἂν ἀνατρέξῃ τις εἰς σελίδας, ὅπου εὑρίσκονται ποιήματα τούτου παραπλεύρως ἄλλων ποιημάτων γνωστοτάτων ποιητῶν, ὡς τοῦ Παλαμᾶ, Μαρκορᾶ, Μαρτζώκη κ. λ.

Ἔτυχε νὰ ἴδω κάποτε τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ σατυριζόμενον ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του καὶ συγκαταλεγόμενον μεταξὺ ἄλλων γελοίων ὀνομάτων, ὡς τοῦ Μυριανθούση, τοῦ Θεοδοσίου κ. λ.π., ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν, διότι δὲν ὑπῆρξεν ἄνθρωπος ἀληθοῦς ἀξίας ὅστις δὲν ὑβρίσθη καὶ δὲν ἐσατυρίσθη, μόνον αἱ μετριότητες ἀπολαύουν παγκοίνων ἐπαίνων ἀπὸ τοὺς ὁμοίους των καὶ εἶναι ἀνεκταὶ οὕτως εἰπεῖν ἐκ συγκαταβάσεως κατὰ χάριν.

Τὴν ποίησιν τοῦ κ. Βαρλέντη διακρίνει τὸ μέγα στόμα κατὰ τὸν Ὀράτιον. χωρὶς νὰ εἶναι τοῦτο ψευδὴς κομπασμός, ἀλλὰ φυσική τις ἔξαρσις πηγάζουσα ἐξ αὐτοῦ τοῦ θέματος τὸ ὁποῖον πραγματεύεται ὁ ποιητὴς καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδέας καί τῆς ψυχῆς τοῦ ποιητοῦ. Καὶ ἐξ ἄλλου γαλήνη Ὀλύμπιος, ἀταραξία ψυχῆς καὶ τὸ ποίημα ἐξερχόμενον ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς καρδί-

ας προδίδει μίαν αὐτοπεποίθησιν τοῦ ποιητοῦ. Δὲν προδίδει τὴν ἀνιαρὰν ἀγωνίαν, ὡς συμβαίνει μὲ τὰ ποιήματα τοῦ κ. Παλαμᾶ οὔτε τὸν φόβον, τὴν ἀμφιβολίαν πρὸς αὐτὸν τὸν ἑαυτόν τοῦ ποιητοῦ ὡς συμβαίνει εἰς τὰ ποιήματα συχνὰ τοῦ κ. Μαρτζώκη μὲ τὰς συχνὰς ἐπικλήσεις τοῦ ποιητοῦ, πρὸς τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν τέχνην καὶ τὴν πρισματικὴν κενολογίαν, ὅπου οἱ μεγάλοι λόγοι δὲν εἶναι ἢ πομφόλυγες.

Ὁ προκείμενος ποιητὴς γράφει λησμονῶν ἂν ὑπάρχῃ ἀναγνώστης, ἀκολουθῶν οἱονεὶ τὴν ἀκαταμάχητον ὁρμὴν τῆς ψυχῆς του, τὴν ἱερὰν αὐτὴν μανίαν τῆς ποιήσεως, ἀδιαφορῶν περὶ τῆς τύχης τοῦ ποιήματός του καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐντυπώσεως. Γράφει ἀκολουθῶν τὸ ἴδιόν του γοῦστο ἄνευ ὑπολογισμῶν, ἐλευθερωμένος τῶν κανόνων τῆς στιχουργικῆς, πάσης σχολαστικότητος περὶ τὰ μέτρα καὶ τοὺς ῥυθμούς, ἐμπιστευόμενος ὅλα εἰς τὸ ἰδικόν του αὐτί. Ἀλλὰ τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι λίαν ἐπικίνδυνον καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ τις πολλὰ ἄλλα προσόντα καὶ προτερήματα, ὅπως μὴ ἐκπέσῃ μέχρι τοῦ γελοίου. Ὁ κ. Βαρλέντης ἀναδεικνύεται ἀληθῶς ὑπέρτερος ὅλων αὐτῶν τῶν σχολαστικῶν κανόνων καὶ εἶναι πάντοτε ἁρμονικὸς εἰς τὸν ἔχοντα λεπτὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ καὶ ἀντιλαμβανόμενον τῆς πλέον δυσκόλου καὶ λεπτῆς ἁρμονίας.

Ἰδοὺ πῶς τελειόνει ἓν ποίημά του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ νέος ἄνθρωπος».

Καὶ ζῶ μονάχος. Μὲσ στὴν ἐρημιά μου,
Στὸ πεῖσμά τους, στὸ πεῖσμα τοῦ θανάτου,
Κάθε ὠμορφιᾶς τὰ μάγια καὶ τὰ δύχτια
Κάτι κλωστὲς στὰ χέρια μου ἀπομένουν.
Καὶ μιὰν ἄτιμη νοιώθω περηφάνεια
Τὴν ὥρα ποῦ βροντάει τ' ἀστροπελάκι
Στὴ σπίθα του ν' ἀνάψω ἕνα τσιγάρο!

Ἐξ αὐτῆς τῆς στροφῆς λαμβάνομεν ἰδέαν τῆς ψυχικῆς ἀταραξίας τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ ἔξαρσις τούτου προκαλεῖ κάποιαν φρικίασιν εἰς τοὺς τελευταίους δύο στίχους, ὅπου ζωγραφίζει τόσον ἐπιτυχῶς τὴν τάσιν τοῦ νέου ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐπιστήμης πρὸς καταδάμασιν τῶν στοιχείων τῆς φύσεως.

Τὸ κατρακύλισμα τῶν ἡρωίδων τοῦ Σουλίου ἀπὸ τοῦ βράχου τοῦ Ζαλόγγου ὁ Σολωμὸς περιγράφει οὕτω:

Τὰ φορέματα σφυρίζαν
Καὶ τὰ ξέπλεγα μαλλιὰ
Κάθε γύρω ποῦ γυρίζαν
Ἀπὸ πάνου ἔλειπε μιά.
Χώρις γόγγυσμα καὶ ἀντάρα
Παρὰ κείνη μοναχὰ,
Ὅπου ἐκάναν μὲ τὴν κάρα
Ροβολῶντας στὰ γκρεμνά.

Καὶ ὁ προκείμενος ποιητής:

Ἀπὸ τὸ χέρι ἡ μιὰ τὴν ἄλλη πιάνει,
σταίνουν χορὸ σὲ μιὰ ἄκρη τοῦ βουνοῦ,
νὰ γιορτάσουν μιὰ δόξα τ' οὐρανοῦ.

Κ' εἶν' ὁ χορός τους ἄνθινο στεφάνι
'πάνω σὲ βράχο, π' ἄγριο φυσητὸ
τἄνθη του, ἕνα, ἕνα, ρίχνει στὸν γκρεμνό!

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη εἰκὼν εἶναι αἰθεριωτέρα καὶ πλέον ποιητική.

Αἱ εἰκόνες καὶ αἱ μεταφοραὶ εἰς τὸν ποιητὴν τοῦτον ἀπαντῶνται συχνότατα καὶ συχνότατα ἐπιτυχῶς, πρᾶγμα δυσκολώτατον. Ὁ Ἀριστοτέλης, ἂν δὲν ἀπατῶμαι διαβλέπει μέγα τάλαντον εἰς τὰς ἐπιτυχεῖς μεταφοράς.

Ἰδοὺ μία εἰκὼν τῆς Ἀνατολῆς.

Τὰ σμαραγδα καὶ τὰ μαργαριτάρια,
Τὰ κόκκινα ρουμπίνια, τὰ ζαφείρια,
Ἀναλυτά, χυμένα, ὠρηοστολίζουν
Τὸ φόρεμα τ' ἀκριβὸ τῆς Αὐγούλας.
Οἱ χρυσόπορτες σὲ λίγο θ' ἀνοίξουν,
Ἡ χρυσοπηγὴ μὲ μιᾶς θὰ ξεσπάσῃ
Καὶ μιὰ φωτιὰ μεγάλη, πέρα, πέρα,
Θὰ ξεχυθῇ, σὰν ποταμοῦ πλημμύρα
Καὶ τὸ ὑφάδι της ἡ Αὐγούλα θὲ νὰ κρύψῃ.
Ὦ, τ' ὠρηοπλουμισμένο φόρεμά της!
Ποιὰ ροδοδάχτυλα χέρια ξακρίσαν;
Ποιὰ μακροβλέφαρα μάτια τὸ ἐγνοιᾶσαν;
Σῶπα, νὰ μὴ τ' ἀκούσουν πέρα οἱ κύκνοι
Καὶ ξεψυχίσουν γλυκοτραγουδῶντας.

Ἰδοὺ ὀλίγοι στίχοι περιγράφοντες τὰ πιγαῖα νερά

Ἄκου, διαμάντια πῶς σπάζουν στοὺς βράχους
Καὶ ξάνοιξε πῶς λάμπουν μὲσ' στὸν ἥλιο,
Μυριοζήλευτα νερά, πηγὲς θεῖες.
Ποιὲς χάρες κρινοπρόσωπες ξεπλένουν
Καὶ ποιὰ κορμιὰ κρυφὰ δροσολογᾶνε
Ποιὰ λούζουν μαλλιά, καὶ ποιὰ στήθια λούζουν;
Σῶπα, νὰ μὴ τ' ἀκούσουν οἱ Νεράϊδες
Καὶ τὴ φωνὴ σου πάρουν ἀπ' τὴ ζήλεια.

Τὰς ἐθνικάς μας παραδόσεις ὁ προκείμενος ποιητὴς δὲν παραλαμβάνει τυφλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ὡς κάμνουν πλεῖστοι τῶν παρ' ἡμῖν, γνωρίζει νὰ διαπλάττῃ καὶ νὰ ἐξιδανικεύῃ ὡς ἀληθὴς καλλιτέχνης.

Τοῦτο ἀποδεικνύουν τρανώτατα τὰ ποιήματα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ βουβή», «Ἡ κόρη τοῦ ψαρᾶ» «τὸ δαχτυλίδι τῆς Νεράϊδας. Θὰ σᾶς φέρω ἓν παράδειγμα πῶς ὁ ποιητὴς ζητεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παράδοσιν καθ' ἣν μαρμαρωμένος βασιληᾶς θεωρεῖται ὁ τελευταῖος τῶν Παλαιολόγων ὁ μέγας Κωνσταντῖνος.

Μαρμαρωμένο σὲ θωροῦν. Ἄχ! ἡ ντροπή τους φθάνει
Καί ἡ ἀπονιά τους μάρμαρο τὴ φλόγα σου νὰ κάνῃ.

Λυποῦμαι διότι δὲν δύναμαι δυστυχῶς νὰ ἐκταθῶ ἐνταῦθα ὅσον ἤθελον. Μὲ ἐμποδίζει ὁ στενὸς χῶρος τοῦ περιοδικοῦ.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μὲ κάμει νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ κ. Βαρλέντης εἶνε ὁ γνησιώτερος καὶ ὁ ἀληθέστερος τῶν συγχρόνων μας ποιητῶν εἶναι ἡ καταπληκτικὴ αὐτοῦ ἐξέλιξις ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἐκτὸς τῶν ἄλλων αἰτιῶν καὶ ἡ ὁποία ὑπόσχεται τὴν παραγωγὴν ἔργων μελλόντων νὰ τιμήσωσι καὶ αὐτὸν καὶ τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Καὶ τελευταῖον ἡ δεξιὰ χείρισις τῆς γλώσσης τῆς δημοτικῆς τῆς φυσικωτέρας καὶ τελειοτέρας, γλῶσσα τὴν ὁποίαν δὲν ἀνευρίσκω εἰς πολλοὺς τῶν νεωτέρων μας.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ
Διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ

ΟΝΕΙΡΟΝ ΟΔΟΙΠΟΡΟΥ

Ἔχαιρον ἀναχωρήσας διὰ νυκτός, διότι ἤθελον λυπηθῆ πολλῷ μᾶλλον χωριζόμενος τῶν ἐρειπίων τῶν Ἀθηνῶν, φωτιζομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἐνῷ τότε δὲν ἔβλεπον τοὐλάχιστον, ὡς ἡ Ἄγαρ, ὅ,τι ἔμελλον νὰ μὴ ἐπανίδω πλέον. Ἀφεὶς τὸν χαλινὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἵππου εἰπόμην τῷ ὁδηγῷ καὶ τῷ Ἰωσήφ, παραδεδομένος εἰς διαλογισμοὺς καὶ βλέπων δι' ὅλης τῆς ὁδοῦ παραδοξον τῷ ὄντι ὄναρ. Μόλ ἐφαίνετο ὅτι μ' εἶχε παραχωρηθῆ ἡ τῆς Ἀττικῆς ἡγεμονία, ἐγὼ δὲ ἐκήρυττον εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, προσκαλῶν τοὺς βαρυνθέντας τὰς ἐπαναστάσεις νὰ συνελθωσιν ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῶν Ἀθηνῶν, ἔνθα ὑπεσχόμην αὐτοῖς ἀνάπαυσιν καὶ ἀσφάλειαν. Κατεσκεύαζον δὲ καὶ ὁδούς, ἀνήγειρον ξενῶνας καὶ προητοίμαζον τὰ πάντα ὑπὲρ τῶν ὁδοιπόρων, ἀγοράζων μάλιστα καὶ λιμένα ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Ναυπάκτου, ἵνα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀλτράνου εἰς Ἀθήνας μετάβασιν καταστήσω εὐκολωτέραν. Ἀλλ' οὐδὲ τῶν μνημνείων ἠμέλουν, ἀνεγείρων τὰ ἀριστουργήματα τῆς Ἀκροπόλεως συμφώνως τῷ ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν εἰκαζομένῳ σχεδίῳ, τὴν δὲ πόλιν περιζωννύων δι' ὀχυρῶν τειχῶν, ἵνα ἐξασφαλίσω αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Τούρκων. Μετὰ ταῦτα ἀνίδρυον πανεπιστήμιον· εἰς ὃ προσήρχοντο οἱ παῖδες πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης, ἵνα διδαχθῶσι τὴν τε ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν Ἑλληνικήν. Παρεκάλουν δὲ καὶ τοὺς Ὑδραίους, ἵνα ἐγκαταστῶσιν ἐν Πειραιεῖ, σχηματίζων οὕτω καὶ τὸ ναυτικόν. Τὰ γυμνὰ ὄρη ἐφύτευον διὰ πιτύων, παρέχων οὕτω ὕδωρ τοῖς ποταμοῖς, τὴν δὲ γεωργίαν ἐνεθάρρυνον προσκαλῶν Ἑλβετοὺς καὶ Γερμανούς, ἵνα διδάξωσι τοὺς Ἀλβανούς. Ἔβλεπον τὰς Ἀθήνας διὰ νέων καθ' ἑκάστην ἀνακαλύψεων ἀνεγειρομένας οἱονεὶ ἐκ τοῦ τάφου αὐτῶν. Ἀλλὰ τέλος πάντων φθάσας εἰς Κερατίαν ἐξύπνησα καὶ εὑρέθην *πτωχὸς Γιάννης* ὡς καὶ πρότερον.

(Μετάφρασις) **Ἐμμ. Ῥοΐδου**

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΜΑΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὀλίγον πρὸ τοῦ πολέμου παρεῖχε τὴν θαυμασιωτέραν ὄψιν. Εἶχεν ἐξαρθῆ εἰς ὕψος ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ὅσῳ οὐδέποτε ἄλλοτε ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς του. Οἱ ῥήτορες ἐξήγγελλον τοὺς θειοτέρους ἐθνικοὺς πόθους καὶ ἐκήρυττον τὸν ἀγῶνα ἡμῶν, ὡς ἀγῶνα, οὐχὶ μόνον φυλετικόν, ἀλλ' ἐκπολιτιστικὸν κατὰ τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς ἀδικίας. Ἡ Ἑλλὰς ἀνωρθοῦτο ἵνα διδάξῃ τὸν κόσμον δικαιοσύνην! Ποῖον τῇ ἀληθείᾳ ἐθνικὸν μεγαλεῖον!

Ὁ λαὸς ἐφαίνετο πρόθυμος νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του. Ὁ λαὸς ἐτρέφετο ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης, ἐμεθύσκετο ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν καὶ φιλοπατρίαν. Παντοῦ ἀντήχουν θούρια, πολεμικὰ ᾄσματα καὶ παιᾶνες.

«Ἀπὸ φλόγες ἡ Κρήτη ζωσμένη κ. λ.π.»

Τὸ ἐπαιάνιζον αἱ μουσικαί μας καὶ τὸ ἔψαλλον ὅλοι μικροὶ καὶ μεγάλοι.

Πῶς δὲ σοῦ μοιάζουν εἴδες, Βασιλιᾶ,
τὰ χέρια σταυρωμένα
καὶ τοῦ λαοῦ σου εἴδες τὴν καρδιά.
Ἄχ εἴδες ματωμένα
τὰ σκλαβωμένα σου παιδιά,
κ' ἐγύρευες 'στὰ ξένα
τὴ Λευθεριά τους διακονιά,
τοῦ κάκου τὰ περκαλητά...

Ξάνοιξε, κύττα γύρω σου στρατό
καὶ θὲ νὰ δῇς ξεφτέρια,
ποῦ πόνος μάρανε καὶ καθησιὸ
τὰ σταυρωμένα χέρια.
Ἀγνάντεψε περὶ πέρα 'στὸ γιαλὸ
ὤμορφα σὰν τ' ἀστέρια
τόσα καράβια ζηλευτά,
δελφίνια, θάλασσας πουλιά.

Δὲ γέρασες ἀκόμη Βασιλιᾶ,
Ἀϊ Γιώργι καβαλάρη
ὅλοι σὲ θέλουν νὰ σὲ 'δοῦν, μπροστὰ
μὲ νικητοῦ καμάρι.
Μπροστὰ 'στὴν Πόλι, 'στὴν ἅγια Σοφιὰ
καὶ κάθε παλληκάρι,
κάθε ψυχὴ Ἑλληνικὴ,
παντοῦ θὲ νὰ σ' ἀκολουθῇ.

Αὐτοὺς τοὺς στίχους ἐδημοσίευον καὶ ἐγὼ τότε διερμηνεύων τὸν κοινὸν πόθον.

Ὁ στρατός μας ἀποβιβάζεται εἰς τὴν Κρήτην κατόπιν πολλῶν δισταγμῶν καὶ ἀμφιταλαντεύσεων. Ἡ βουλή, ὡσανεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἑλληνικῆς πλέον χώρας, ἀκούει μετὰ τοῦτο μίαν πρότασιν τοῦ κ Ῥάλλη περὶ διοικητικῆς καὶ νομοθετικῆς ὀργανώσεως τῆς καταληφθείσης νήσου!!

Ἐν τῷ μεταξὺ συνέβαινεν ὁ βομβαρδισμὸς τῆς Μαλάξας ἐν Κρήτῃ, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, ὑπὸ τοῦ διεθνοῦς κ' ἔγραφον τότε τὰ δύο κάτωθι ποιήματα.

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Χτυπάει σκλάβα τὸν ἐχθρὸ
καὶ 'στὸ αἷμα κυλιέται
'Στὸν Ἅδη καὶ 'στὸν οὐρανὸ
ἡ φωνή της 'γροικιέται.

Φλόγ' ἀπ' τὸν Ἅδη φανερὴ
'στὸ νησί της ξαμώνει.
Βγαίνει ἀπὸ τοὺς στόλους μὲ βοὴ
καὶ παιδιά της σκοτώνει.

Καὶ φῶς στολίζει τοὐρανοῦ
τὰ παιδιὰ ποῦ δοξάζει,
Φῶς τῆς ψυχῆς καὶ φῶς τοῦ νοῦ
ποῦ στ' ἀστέρια ἀνεβάζει.

Καὶ εἰς τὸν βομβαρδίζοντα ξένον στόλον

Κατάρες κι' ἀναθέματα,
φωτιὲς μὲ φόνους κ' αἵματα
'στὸ κάθε σας καράβι,
'ποῦ χτύπησε τὴ 'Λευθεριὰ
μὲ τὸ Σταυρό, τὴν ἐκκλησιά,
ποῦθελε νἆναι σκλάβοι.

Κατάρες κι' ἀναθέματα,
φωτιὲς μὲ φόνους κ' αἵματα

'στοῦ ναύτη σας τὸ χέρι,
ποὔρριξε μ' ἄσπλαχνη ψυχή,
'στὴν ἀμασχάλη νὰ κοπῇ,
μὲ τούρκικο μαχαῖρι,

Κατάρες κι' ἀναθέματα,
φωτιὲς μὲ φόνους κ' αἵματα
'στὸ ναύτη, 'στὸ καράβι
ποῦ χτύπησαν τὴ 'Λευθεριά,
τάφο νὰ βροῦνε 'στὰ νερά.
Νὰ γείνουν Τούρκων σκλάβοι.

Καὶ ἠκολούθει ὁ ἀποκλεισμὸς τῆς μεγαλονήσου ὁ στενὸς καὶ πρὸ τῆς καρτερικῆς τῶν Κρητῶν ἐμμονῆς ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς δυνατοὺς πολιορκητὰς ἔγραφον:

Παληκάρια ἀπὸ τὴν πεῖνα
δὲ θὰ 'δῆτε, 'πεθαμμένα.
Πειὸ καλὰ ξέρουν ἐκεῖνα
νὰ πεθαίνουν δοξασμένα.

Γιὰ παιδιὰ εἶν' ἡ φοβέρα
καὶ τοῦ κάκου καρτερεῖτε.
Νικημένοι μιὰν ἡμέρα
ἀπ' τὸν κόσμο θὰ 'ντραπῆτε.

Τὰ πράγματα ἀμέσως μεταβάλλονται. Ἡ ἀπόφασις τῶν Δυνάμεων περὶ Κρήτης ἐξάπτει περισσότερον τὰ πνεύματα καὶ ὁ στόλος μας διατάσσεται νὰ μὴ ὑπακούσῃ εἰς τὰς ἀπειλὰς τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀμυνθῇ! . . . Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ Ἑλλὰς ἦτο μία surprise δι' ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην!

Ὁ ἐνθουσιαστικὸς σάλος καὶ ἡ παραφορὰ διπλασιάζεται παρὰ τῷ λαῷ. Εἰς τὴν διστάζουσαν τότε κυβέρνησιν νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον ἀντιτίθεται ἡ ἀντιπολίτευσις ἀκράτητος ἀπειλοῦσα ἐπανάστασιν ἐσωτερικήν. Βασιλεία, κυβέρνησις καὶ λαός, ῥίπτονται εἰς τὴν καιομένην κάμινον καὶ ἀκολουθοῦσι τὸ ἀκράτητον ῥεῦμα.

Τό 'να δελφνι ζηλευτό,
σωστὸ θαλασσοποῦλι,
πετάει μέσα 'στὸ γιαλό,
'στὸ πόδι τοῦ Μιαούλη.

Τὸ πειὸ μεγάλο καὶ τρανὸ
γιὰ τὴν Τουρκιὰ τραβάει.
Μὲ τὸ κανόνι 'στὸ πλευρὸ
'μπροστὰ τὸ τρίτο πάει.

Χαρὰ σὲ σένα, Βασιλιᾶ
καὶ δόξα 'στὴν πατρίδα,
ποῦχει τὰ τρία σου παιδιὰ
καμάρι της κ' ἐλπίδα.

'Εμπρός! Ἂς δοῦμε, Βασιλιᾶ,
μυριόκαλε πατέρα,
καὶ τὴν πατρίδα μὲ χαρά,
μεγάλη πέρα, πέρα.

Καὶ ἦλθεν ἡ ἑβδομὰς τῶν ἱερῶν παθῶν καὶ τῶν παθῶν τῆς πτωχῆς Ἑλλάδος.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Γκλάν, γκλάν, γεμίζουν τὸν ἀγέρα
καμπάνες ἐκκλησιῶν λυπητερά.
Γκλάν, γκλάν, ἠχοῦν τὴν ἄγια 'μέρα
ποῦ οἱ μάννες κλαῖνε τ' ἄμοιρα παιδιά.

Γκλάν, γκλάν, κι' ὁ κόσμος ὅλος τρέχει
μὲ λούλουδα νὰ ράνῃ τὸ Χριστὸ
καὶ φανερὸ 'στὴν ὄψι του ἔχει
τῆς ποθητῆς πατρίδος τὸν καϋμό.

Γκλάν, γκλάν, μονάχα δὲν ἀκοῦνε
τῆς ἐκκλησιᾶς καμπάνες θλιβερὲς
'στὴ μάχη πέρα, π' ἀντηχοῦνε
τῆς 'Λευθεριᾶς καμπάνες φονικές.

Γκλάν, γκλάν, ἐτάφης, Θεέ μου τώρα.
Θ' ἀναστηθῇς μὲ δόξα καὶ τιμή.
Καὶ μόνο μένει ν' ἄλθ' ἡ ὥρα,
'ποῦ τῆς πατρίδος θἄχουμε λαμπρή.

Εὑρισκόμην εἰς 'Αθήνας τότε τὴν παραμονὴν τοῦ πάσχα ὅταν ἡ ἀπαισία εἴδησις κατέφθανεν καὶ ἀπεκρύπτετο σχεδόν, δὲν εἴχομεν εἰσέτι τελείως ἀπελπισθῆ καὶ μᾶς ἀπέμενε μία ἐλπὶς καὶ εὐχὴ κ' ἔγραφον.

Χριστὸς ἀνέστη!
Τὴ μνηματόπετρα σηκόνει
Ἄγγελος θεῖος τοῦρανοῦ
κι' ἀφάνταχτη λάμψη θαμπώνει
τὴν κουστοδία τοῦ Χριστοῦ
Κι' ὁ 'πάνω κόσμος μὲ τὸν κάτου
ἀγκαλιαζόντ' ἀδελφικὰ
κ' ἔτσι νικιέται τοῦ θανάτου
ἡ δύναμη 'ποῦ μᾶς χτυπᾶ.

Χριστὸς ἀνέστη!
Ἄγγελος σήμερα ξαμώνει
μὲ τὸ σπαθὶ τῆς 'Λευθεριᾶς
καὶ τὴν πατρίδα ξεπλακόνει
ἀπὸ τὸ βάρος τῆς σκλαβιᾶς
Ἂς ἔλθῃ ἡ νίκη φτερωμένη
'στὴ θάλασσα καὶ στὴ στεριὰ
κι' ἂς ἀναστήσῃ τὴ θλιμμένη
τὴν πληγωμένη μας καρδιά.

'Αλλὰ δυστυχῶς ὁ Θεός, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχεν ὁ λαὸς ἀναθέσει τὰς ἐλπίδας του δὲν θαυματουργεῖ διὰ τὴν ἁμαρτωλὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἡ Ἐθνικὴ Ἑταιρεία ἀποδεικνύεται καθ' ὅλα ἀντεθνικὴ καὶ τὸ ἅγιον ἐκεῖνο φρόνημα, οἱ ἐνθουσιασμοί, αἱ θεωρίαι καὶ τὰ θορυβῶδη κηρύγματα καταπίπτουν, διότι δὲν τὰ βοηθεῖ ἡ πραγματικότης.

Καὶ ἓν μόνον ὄνομα διεσώθη ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου τὸ ὄνομα τοῦ στρατηγοῦ Σμολένσκη εἰς τὸν ὁποῖον κ' ἐγὼ ἀφιέρωσα τοὺς κάτωθι ὀλίγους στίχους.

Καλότυχοι, ποῦ 'βρέθηκε χρυσὸ στυλωματάρι
'στ' ἀδικημένα μας παιδιὰ καὶ 'στὴ φτωχὴ πατρίδα,
'ποῦ τ' ἄρματά μας 'δόξασε καὶ τῶχουμε καμάρι,
'ποῦ 'ξέθαψε κι' ἀνέστησε τὴν πρώτη μας ἐλπίδα!

Καλότυχοι ποῦ 'βρήκαμε τὸν ἄξιο καβαλάρη
γιὰ τ' ἄτι τ' ἀξετίμητο, τὸ ζηλευτὸ στρατό του,
ποῦ θέλει χέρια νὰ κρατοῦν νὰ ξέρουν χαλινάρι
κι' ὄχι μωρὰ κι' ἀδύνατοι νὰ πέφτουν στὸ λαιμό του,

Ὅλα δὲ τὰ ἄλλα νομίζω ὅτι συνοψίζονται εἰς αὐτοὺς τοὺς στίχους.

Εἴχαμ' ἐλπίδες φτερωτὲς 'στὰ βασιλόπουλά μας
Λαχτάρα νιώθουμε κρυφή, φτερούγιαζ' ἡ καρδιά μας.
Τὸν Κωνσταντῖνο θέλαμε σωστὸ Παλαιολόγο.
Χίλιες τοῦ λέγαμεν εὐχὲς, τὸν πιὸ μεγάλο λόγο.
Τὸ Γιῶργο, τὸ ναυτόπουλο, τοῦ τόπου μας καμάρι.
Θαλασσοποῦλι, 'θέλαμε, Μιαούλη καὶ Κανάρη...
Κ' ἦρθε καιρὸς γιὰ νὰ δεχθοῦν τὰ βασιλόπουλά μας
κι' ἀπάντεχτα στὸ βῆμά τους πληγόνετ' ἡ καρδιά μας
καὶ τὰ τραγούδια τὰ τρελλὰ γινῆκαν μοιρολόγια.
Τὰ καρδιοχτύπια κι' ἡ ε ὐ χ έ ς, ὅλα χαμένα λ ό γ ι α.

1898 **Χρῖστος Βαρλέντης»**

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

Τὴν 27 Ὀκτωβρίου ἐν τῷ Δημοτικῷ Θεάτρῳ καὶ ἐν μέσῳ ἀπείρου κόσμου ἐκλεκτοῦ ἐδιδάχθη ἡ Ἰφιγένεια ἐν τῇ πρωτοτύπῳ γλώσσῃ. Ἡ Δις Ἀποστόλου καὶ ὁ Κυπαρίσσης ἀνεδείχθησαν ὑπέροχοι. Ἐπίσης οἱ Ζήνων, Παντελίδης καὶ Μουστάκας ἄξιοι θερμοτάτων συγχαρητηρίων. Τὴν διδασκαλίαν ἐπέστεψεν ὁ κάτωθι λόγος τοῦ κ. Μιστριώτου:

Φιλοπάτριδες πολῖται καὶ εὐγενὴς τοῦ Πανεπιστημίου νεολαία

Μεγάλη ἔστω ἡ τιμὴ καὶ ἀμείωτος ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς ἡμετέρας ἑταιρείας πρὸς ὑμᾶς, οἵτινες ἀπὸ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων ἐνθουσιωδῶς ὑποστηρίζετε ἔργον ἐθνικώτατον. Ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ τῶν αἰώνων καὶ ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας δὲν ἀνασύρομεν μίαν μόνην μορφὴν ἢ μίαν μόνην σελίδα, ἀλλ' ὁλόκληρον τὸν ἰδεώδη τῶν προγόνων ἡμῶν βίον. Ἐν τῷδε τῷ στενῷ χώρῳ τὰς πύλας τοῦ Ἅδου, ὡς ἄλλοτε ὁ Ἡρακλῆς, θραύσαντες ἀνάγομεν εἰς τὸ φῶς τὰ πρότυπα τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς μεγαλοπραγμοσύνης, καὶ ταῦτα τοῖς συγχρόνοις ἐπιδείξαντες σκοποῦμεν, ὅπως ἀνορθώσωμεν τὸν ἐθνικὸν βίον, ἐπιρρώσωμεν τοὺς χαρακτῆρας, προβάλωμεν ἐθνικῶν ἡρώων προπλάσματα καὶ λειάνωμεν τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν δικαιοσύνην. Διότι τὸ δρᾶμα εἶναι μικρόκοσμος, ἐν ᾧ συρίττει μὲν ὁ βορρᾶς τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ γελῶσιν οἱ ἀδικοῦντες καὶ οἰμώζουσιν οἱ ἀδικούμενοι, ἀλλ' ὁ τιμωρὸς Θεὸς ἐπιφαίνεται ἐν τῷ στερεώματι τοῦ ποιητικοῦ οὐρανοῦ. ἀποδιώκει τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς καταιγίδας, ὡς ἄλλος Αἴολος, καὶ ὁ χορός, ἐκπροσωπῶν τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν δίκην ὑμνῳδοῦ ἀηδόνος, ᾄδει τὰ νικητήρια τῆς θείας δικαιοσύνης.

Αἱ ἐθνικαὶ αὗται παραδόσεις, ἡ θεία ἡμῶν γλῶσσα, ἡ δημιουργηθεῖσα ἐν τῇ νεότητι τοῦ κόσμου καὶ ἡ θρησκεία εἶναι αἱ τρεῖς ἐπάλξεις, ἐφ' ὧν αἰωρεῖται ἡ τρισχιλιετὴς τοῦ ἔθνους σημαία. Αἱ ἐπάλξεις αὗται εἶναι ἀπόρθητοι, διότι ἔκτισεν αὐτὰς ὁ ἐν Γολγοθᾷ σταυρωθεὶς λυτρωτὴς τοῦ κόσμου καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ὑψηλοκρήμνων κορυφῶν τοῦ Καυκάσου προσηλωθεὶς Τιτὰν Προμηθεὺς ὁ ἥρως τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, οὗ τὸ κορύφωμα εἶναι τὸ δρᾶμα.

Αἱ τραγῳδίαι τοῦ Εὐριπίδου ἔχουσι τηλικαύτην δυναμιν, ὥστε ἐτιθάσευσαν καὶ τὰς θηριωδεστάτας ψυχάς, 'Αλέξανδρος ὁ τῶν Φερῶν τύραννος ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ θεάτρου αἰσχυνόμενος τοὺς πολίτας ἵνα μὴ θεαθῇ δακρύων ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς τῆς Ἑκάβης καὶ τῆς Ἀνδρομάχης, ἐν ᾧ οὐδένα τῶν πολιτῶν ἠλέησεν. Ὁ δὲ κοσμοκράτωρ Νέρων καταλιπὼν τὸ σκῆπτρον ὑπεδύσατο ἐν τῷ θεάτρῳ τὸ πρόσωπον τῆς τικούσης Κανάκης τοῦ Εὐριπίδου, ἐν ᾧ ἡ σύγκλητος τῆς Ρώμης ἐμινύριζεν ὡς τὸ τικτόμενον βρέφος.

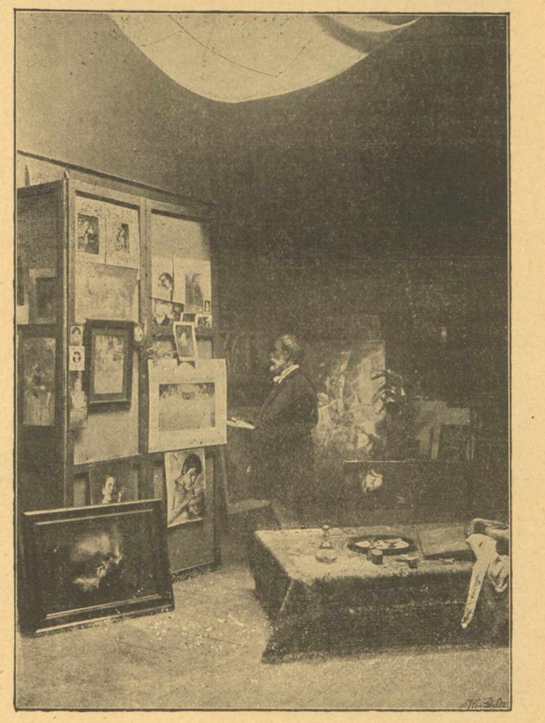

Ὁ Γκίζης ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του.

Κρίνω μάταιον τὸν ἔπαινον τῶν χορικῶν τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἰφιγενείας, διότι εἶναι ἐκεῖνα, ἅπερ ἠλευθέρουν τοὺς ἐν Σικελίᾳ αἰχμαλώτους καὶ ἔσωζον ὁλόκληρον τὴν πόλιν τοῦ Περικλέους, ὅτε οἱ Θηβαῖοι προὔτειναν τοῖς συμμάθοις ἵνα κατασκάψωσι καὶ ἀφῶσιν αὐτὴν μηλόβοτον.

Νῦν πρόσελθε καὶ σύ, Φοιβόληπτε μελοποιὲ Παχτίκε, ὅστις ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βοσπορίων Συμπληγάδων ἐπειράθης, ὅπως ἑρμηνεύσῃς διὰ τοῦ μέλους τὰ εὐγενῆ ἐκεῖνα αἰσθήματα, ἅπερ ἦρχον τῆς ψυχῆς τοῦ ἱερέως τοῦ Διονύσου, ὅτε ἐποίει τὴν τραγῳδίαν. Ἄπελθε ἀφ' οὗ λάβῃς τὸ ἆθλον καὶ τὸν στέφανον τῆς δάφνης, ὃν ἐδρεψάμεθα ἐκ τῶν κήπων τοῦ Μουσαγέτου Ἀπόλλωνος, ὃν κατήρδευσαν αἱ Μοῦσαι καὶ ἐκήπευσαν αἱ θερμαὶ τοῦ ἔθνους ἐλπίδες, Διατήρει δὲ τὴν δάφνην ἀμάραντον καὶ ἀειθαλῆ καὶ ἄλειψε τὰς μελοποιίας σου διὰ τοῦ μέλιτος ἐκείνου, δι' οὗ αἱ ξανθαὶ τοῦ Ὑμηττοῦ μέλισσαι ἀφειδῶς ἐπέχυσαν εἰς τὰ χείλη τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἰφιγενείας.

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

—

Γιατί προτοῦ νεάσω
Πασχίζεις νὰ γεράσω
Παρθένα μου τρελλή ;
Κι' ἐνῷ σκληρὰ δὲν εἶσαι,
Γιατί λοιπὸν μ' ἀρνεῖσαι
Ἀτέλειωτο φιλί ;

Ὤ! ἔλα, ἔλα φῶς μου,
Φιλάκι ἕνα δός μου,
Ἄχ ! ἕνα μοναχό,
Γιατί γλυκειὰ παρθένα
Τρελλαίνομαι γιὰ Σένα,
Πεθαίνω τὸ φτωχό...

Τρίπολις **Τάκης Καλαντζόπουλος**

Η ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

(Διήγημα).

Μέσα εἰς τὴν κοσμοβριθῆ πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας ἠγαπῶντο μίαν φορὰν δύο μικροὶ νέοι. Ἐκεῖνος ὠνομάζετο Φραγκῖσκος, καὶ ἦτο νέος εὐγενὴς ἀλλὰ μελαγχολικὸς καὶ μεμψίμοιρος, ἐκείνη δὲ ἐκαλεῖτο Σοφία καὶ ἦτο νέα ζωηρὰ πολύ, ὡραία καὶ ἰσχυρογνώμων.

Οἱ δύο οὗτοι νέοι —χωρὶς αὐτοὶ βεβαίως νὰ γνωρίζουσι καλὰ τὴν αἰτίαν— ἐσκέφθησαν μίαν ὡραίαν ἐσπέραν τοῦ θέρους νὰ αὐτοκτονήσουν, καὶ πρώτη ἡ Σοφία ἔσχε τὴν ἰδέαν αὐτὴν —ἰδιοτροπία τῆς γυναικὸς— καὶ ὁ Φραγκῖσκος δὲν ἔφερεν κἀμμίαν ἀντίρρησιν.

Ἔλαβε λοιπὸν ἀπὸ τὸν πάσαλον τοῦ τείχου ἕνα μικρὸν ρεβόλβερ ὁ Φραγκῖσκος καὶ τὸ ἔτεινε πρὸς τὴν Σοφίαν, διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὴ πρώτη τὸ σχέδιόν της, ἀλλ' αὕτη δὲν εἶχε ὠνειρευθῇ τοιούτου εἴδους θάνατον, καὶ δι' ἑνὸς ὕφους ἀπεχθείας ἀπώθησε τὸ βδελυρὸν ἐκεῖνον ὄργανον, ὅπερ —ὡς ἔλεγε— προορισμὸν μόνον εἶχε νὰ ἐμποδίζῃ τὰς ὁρμὰς τῶν κακῶν, καὶ δὲν ἔμελλε ποτὲ νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τοιοῦτον σκοπόν, καὶ ἐζήτησεν ἕτερον μέσον θανάτου πλέον ἱπποτικωτέρου.

Συγκατένευσεν ὁ Φραγκῖσκος καὶ ἔσυρε πρὸς τοῦτο ἐκ τοῦ βάθους ἑνὸς παλαιοῦ ἑρμαρίου κάποιον σχοινίον στερεὸν καὶ μετέβησαν καὶ οἱ δύο εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλώνης νὰ κρεμασθῶσι. Ἐξέλεξαν εἰς μίαν δενδροστοιχίαν πολὺ σκοτεινὴν ἕνα κλάδον κατάλληλον, καὶ ὁ Φραγκῖσκος ἐπέρασε ἐξ αὐτοῦ ἀμέσως τὸ σχοινίον. Ἀλλ' ἔξαφνα κάποιο ἀνδρόγυνον διερχόμενον ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἦλθε καὶ ἐκάθησεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἐκλεχθέντος δένδρου

Ὦ ! Διάβολε ! ἐταράχθη ἡ Σοφία, τρίζουσα τοὺς μικροὺς ὀδόντας της ἐξ ὀργῆς, εἶμαι ὑπερβολικὰ δυστυχής. Καὶ διὰ νὰ μὴ χάνουν καιρὸν ἔλαβον μίαν ἅμαξαν ἀγοραίαν καὶ διηυθύνθησαν πάραυτα εἰς τὴν γέφυραν τῶν τεχνῶν—εἰς τὴν κατὰ παράδοσιν γέφυραν τῶν τυφλῶν καὶ τῶν ἀπελπισμένων.

Ἐκεῖ λοιπὸν οἱ δύο μικροί μας ἀγαπημένοι, κρατῶντες σφιχτὰ τὰς χεῖράς των ἡτοιμάζοντο διὰ τὴν τελικὴν των πτῶσιν, ὅτε αἴφνης μία φρικώδης, πνιγηρὰ δυσοσμία, ἀνερχομένη ἐκ τοῦ ἀκαθάρτου ποταμοῦ, τοὺς ἐσταμάτησεν καὶ κύψαντες παρετήρησαν ἔκπληκτοι πτώματα ἀποσυντεθειμένα πνιγμένων ζώων, ἐπιπλέοντα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. Ἡ Σοφία δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τότε ἕνα *πεῦφ* μεγίστης ἀηδίας, καὶ ὁ Φραγκῖσκος ὅστις ἐξ ὁλοκλήρου συνεμερίζετο τὴν φίλην του εἶπεν:

— Ἐκτὸς τῆς δυσοσμίας αὐτῆς εἶναι πολὺ ὑψηλὰ Σοφία, καὶ ἐὰν πέσουμε ἀπὸ ἐδῶ, μπορεῖ νὰ χτυπήσουμε καὶ σπάσουμε τὰ πόδια μας. Καλλίτερα νὰ πᾶμε ἀλλοῦ,

Τότε ἀπεφάσισαν ν' ἀποθάνωσι διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τῶν ἀναμμένων ἀνθράκων. Ἠγόρασαν ὅθεν ἀρκετὴν ποσότητα ἀνθράκων, ἐνοικίασαν ἕνα δωμάτιον τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Καναδᾶ, καὶ ἔκλεισαν ἐντελῶς καὶ τὰς μικροτέρας του ὀπάς, διὰ νὰ μὴ εἰσέρχεται ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ. Ἤναψαν μετ' ὀλίγον τὴν θερμάστραν καὶ ὕστερον κατεκλίθησαν ἐπὶ τῆς κλίνης ἐνηγκαλισμένοι καὶ ἀναμένοντες μετὰ καρτερίας τὸν ποθούμενον θάνατον....

Καὶ ὁ μὲν Φραγκῖσκος ὢν κράσεως ἀρκετὰ ἐξησθενημένης καὶ ἀναιμικῆς ἐδέχθη πολὺ ταχέως τὴν ἐπίσκεψίν του. Ἡ Σοφία ὅμως οὖσα ἐξ ἐναντίας ἰσχυροτέρα κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ πολὺ ὑγιεστέρα ἀπὸ τὸν Φραγκῖσκον εἰς μάτην ἀνέμενε ἐπὶ πολλὰς ὥρας τὸν θάνατον. Ἐξαφνα ἤρχισε νὰ σκέπτεται τώρα σοβαρώτερον· ἐνεθυμήθη τὴν παιδικήν της ἡλικίαν, τὴν τόσον φαιδράν, τὴν κατήχησιν τὴν ὁποίαν ὁ ἐφημέριος τοῦ ἁγίου Σουλπικίου ἐδίδασκεν καὶ κάποτε μάλιστα τῆς εἶχε εἴπει, ὅτι ὁ θεὸς ἀποδοκιμάζει τὴν αὐτοκτονίαν καὶ χιλίας δύο ἄλλας παιδικὰς ὅσον καὶ εὐαρέστους ἀναμνήσεις. Αἴφνης τὸ βλέμμα της ταραχθὲν ἐκαρφώθη ἐπὶ τοῦ κρεμαμένου καπέλλου της, τὸ ὁποῖον ὡμοίαζε μὲ παράδεισον κατάφορτον ἀπὸ μαργαρίτας, καὶ τὸ ὁποῖον πλέον —τί κακό! — δὲν θὰ ἀνεπαύετο ὅπως ἄλλοτε ἐπὶ τῶν ξανθῶν μαλλιῶν της !

Ἐλυπήθη τὴν ζωήν της, καὶ μὲ κόπον ἀνηγέρθη καὶ ἐβάδισε πρὸς τό παράθυρον καὶ τὸ ἤνοιξεν. Ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς καὶ ἀπερρόφα ἡδυπαθῶς τὸ ἄρωμα τῆς δρόσου τῆς θερινῆς νυκτός.

— Τί μωρὰ ποῦ εἶμαι· ἐσκέπτετο κινοῦσα τὴν κεφαλήν της, νὰ θέλω νὰ πεθάνω τώρα στὴν καλλιτέρα ἐποχὴ τῆς ζωῆς μου !...

Καὶ ἔξαφνα ὡς νὰ ἐνεπνεύσθη ἀπὸ κάποιαν φωτεινὴν ἰδέαν, μετενόησε. Ἔλαβεν ἀμέσως τὸ καπέλλο της τὸ ἐκάρφωσε μὲ μίαν καρφίτσαν—τὸ τελευταῖον δῶρον τοῦ Φραγκίσκου—καὶ χωρὶς νὰ προσέξῃ καθολοκληρίαν πρὸς τὸν νεκρὸν ἐραστήν της τοῦ ἀπηύθυνε μονάχα μίαν *καλὴ μέρα* διὰ τῆς χειρός της καὶ κατέβη ταχέως τὴν κλίμακα !

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Θ. Σωφρόνης.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

(Συνέχεια)

Παραδείγματα.

Διὲς πῶς κλίνει στὰ νερὰ
τ' ἀργυρόχρωμο φεγγάρι
κι' ἀπ' τὸ κῦμα λαχταρᾷ
ἕνα φίλημα νὰ πάρῃ.

Διὲς τὸ κῦμα στὸ γιαλὸ
τ' ἀκρογιάλι πῶς χαϊδεύει
καὶ προβάλλει σιγηλὸ
καὶ ἕνα φίλημα γυρεύει.

Διὲς ἀπὸ τὴν ἀμμουδιὰ
πῶς ἐκίνησε τ' ἀγέρι
καὶ σαλεύει τὰ κλαδιὰ
καὶ φιλάκια τὰ προσφέρει

Διὲς τὰ φύλλα στὸ κλαδὶ
πῶς ἐγγίζουν τῶνα τ' ἄλλο
ἀγαπιῶνται δηλαδή,
καὶ φιλιῶνται, ἂν δὲν σφάλλω.

Διὲς στὴν μαγικὴν ψωλιά,
στὰ κλαδιὰ τὰ πυκνωμένα,
πῶς φιλιῶνται δυὸ πουλιὰ
καὶ λαλοῦν ζευγαρωμένα.

Διὲς τ' ἀγάπη μου χρυσῆ
τὴν λαχτάρα μου λυπήσου
κάμε σὰν κι' αὐτὰ καὶ σύ,
ἔλα ! — Δὸς μ' ἕνα φιλί σου.

Εἶνε περιττὸν νὰ παραθέσῃ κανεὶς καὶ ἄλλα ποιήματα τοῦ Βιζυηνοῦ. Τὸ παρὸν εἶνε ἀρκετὸν ὅπως δώσῃ σαφῆ ἰδέαν τῆς ποιητικῆς δυνάμεως τοῦ Βιζυηνοῦ, φαίνεται δὲ αὕτη εἰς τὴν κατὰ τρόπον δημιουργικὸν χαριεστάτην μετάπλασιν κοινῶν φυσικῶν φαινομένων. Ὁ Βιζυηνός, ὡς γνωστόν, ἔγραψε καὶ πατριωτικὰ τραγούδια. Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν ἀνατριχίασιν καὶ τὸν σφαδασμὸν τῆς καρδιᾶς μου, ὅταν ἀνέγνωσα τὸ πρὸς τὸν Παλαιολόγον ποίημά του.

Ἀληθινὴν ποίησιν αἰσθάνεται καὶ ὁ κ. Δημοσθένης Βαλαβάνης· ἰδοὺ χαριτωμένα του παραδείγματα :

Ὁ τάφος τοῦ κλέφτη

... σὰν πουλιοῦ ξεσύρματ' ἀγρυκέται
εἰς τὰ φύλλα τ' ἀέρι ἂν περνάει.
Σὲ δροσιᾶς ψιλὲς στάλαις σκορπιῶνται
Μ' ἀντηλιάδα σὲ μύριαις ἀγνάντια
ἂν ἡ χλόη σὲ φύσημα ἐσειούνταν
λὲς καὶ χίλια νὰ τρέμαν διαμάντια.

Εἰς ἄλλο ποίημά του, «Τὸ ὄνειρον», ἀναδεικνύεται ποιητὴς ἔξοχος εἰς τὴν παραστατικότητα :

«Ψιλὸ, λέγει, ἔπεφτε στοὺς κόρφους σου τὸ φόρεμα σὰν πάχνη».

Εἰς τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα τοῦ ποιήματός του «Μία μου ἀπορία» διακρίνει τις ἔκτακτον ἐπιτυχίαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν λέξεων, ἀληθῶς ποιητικῶν :

Λούουν τὸ ρόδον τῆς αὐγῆς αἱ πρωϊναὶ ἀκτῖνες
ὅπου ἡ μάγισσ' ἄνοιξις τὴν νύκτα τὸ ὑφαίνει.

Ὁ Γεώργιος Δροσίνης, καίτοι δὲν ἔχει πολὺ μεγάλην χάριν, ἐπιτυγχάνει ὅμως θαυμάσια εἰς τὰς παρομοιώσεις. Ὡραῖον παράδειγμα εἶνε τὸ ἀπόσπασμα τοῦ χωριοῦ :

Τ' ἄσπρα σπιτάκια του κρυμμένα...
Κάτασπρ' ἀρνάκια τὰ θαρρεῖς
ποῦ βόσκουνε, σκόρπιο κοπάδι
σὲ καταπράσινο λιβάδι.

Τὰ κεράσια

Στὴν μικρή μου κερασιά,
κρεμασμένα
ντροπαλὰ μισοκρυμμένα
μέσ' τῶν φύλλων τὴ δροσιὰ
ροδοκοκκινίζουνε

Σὰν χειλάκια ποῦ φιλιὰ
λαχταροῦνε
μὰ δὲν θέλουν νὰ τὸ ποῦνε,
καὶ γελοῦν μὲ μαργιολιὰ
καὶ μὲ δαιμονίζουνε.

Τ' ἀστέρι

Ἐκύτταζα ἔν' ἀστέρι, που ψηλὰ
στὸν οὐρανὸν φαινόνταν καρφομένο
ξάφνω τὸ βλέπω καὶ μὲ μιᾶς κυλᾷ.
Ἄχ! ποῦ θὰ πᾷ νὰ πέσῃ τὸ καϋμένο ;
Μὰ σὰν σὲ εἶδα εἶπα μὲ τὸ νοῦ :
— στὴ γῆ 'χει πέσει τἀστρο τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ κ. Μ. Μαλακάσης εἶνε ὁ δαιμονίας παραστατικότητος ποιητής. Ἰδοὺ ἀπόσπασμα ἐκ τῶν «Τραγουδιῶν τῆς Λίμνης» :

Ἀπὸ τὸ βουνὸ ποῦ πρόβαλες (ἡ σελήνη)
σὲ συνεφάκια κρίνα.
σκορπίζοντας μ' ἁπλοχεργιὰ
τὴν ἀργυρῆ σου ἀκτῖνα,
κάνεις στρωσίδια ἀπάρθενα
τῆς θάλασσας τὰ πλάτη
καὶ τὴν εὐωδιασμένη γῆ
ἐρωτικὸ κρεβάτι.

Ἐπίσης μεγάλην ποιητικὴν ζωὴν ἔχει τὸ ἐκ τοῦ «Πρώτου φιλήματος» ἀπόσπασμα :

... Εἶχε προβάλλει τὸ φεγγάρι,
πασίχαρο καὶ μαγεμένο·
κάθε δεντρί, κάθε κλωνάρι
ξεχώριζεν ἀργυρωμένο.
... Εἶχεν ἡ λίμνη τὰ νερά της
βαθειὰ μαργαριτοσπαρμένα.
... Τ' ἀηδόνι τώχαν ἀπατήσει
τὰ ξέφωτα περίγυρά του,
κι ἕνα τραγοῦδ' εἶχε ἀρχίσει
μὲ τὴ γλυκύτερη λαλιά του.

Χάριν συγκρίσεως παρατίθεται τὸ κατωτέρω ποίημα τοῦ γάλλου κλασικοῦ ποιητοῦ Lemiere «Ἡ λάμψις τῆς Σελήνης».

Ἀναφαίνεται τὸ ἄστρον τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὸν οὐρανόν. Πόσον χαριτωμένα φέγγει ἐπὶ τοῦ ἐξοχικοῦ τού-

του τόπου ; Ἀπομάκρυνε τὲς παπαρούνες σου, Μορφεῦ, καὶ ἄφησέ με νὰ θαυμάσω τὸ ὡραῖον τοῦτο ἄστρον, ἥσυχο ὡς σύ. Τὸν θόλον αὐτὸν τῶν οὐρανῶν, τὸν μελαγχολικὸν καὶ διαφανῆ, τὴν φωτεινὴν ταύτην νύκτα, ἥτις τόσον γλυκὰ προβάλλει ἐπὶ τῆς φύσεως. Τὰς σφαίρας ταύτας αἵτινες τρέχουσαι εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν οὐρανῶν φαίνονται ὡσὰν νὰ βραδύνουσι τὰς σιωπηλάς των πορείας. Ἄφησε νὰ θαυμάσω τὸ ἀργυρῶδες φῶς τοῦ δίσκου τοῦ Φοίβου (διότι ἴσως ἡ Σελήνη ἔχει φῶς ἐκ τοῦ ἡλίου), ὅπερ ἀντανακλᾶται εἰς τρεμούσας ἀκτῖνας ἐπὶ τὰ ὕδατα ταῦτα, ἢ τὸ ὁποῖον εἰς τὰ δάση ταῦτα, διὰ τῶν κλάδων, ρίπτει μίαν ἀμφίβολον λάμψιν καὶ φῶτα ἄνισα. Τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, τὸ χρῶμα ἐξασθενεῖ, τὸ πᾶν ἀναπαύει τὴν ὅρασιν καὶ ἡ ψυχὴ ρεμβάζει. Βασίλισσα τῶν νυκτῶν, ὁ ἐραστὴς ἐνώπιόν σου ὀνειροπολεῖ, ὁ σοφὸς φιλοσοφεῖ, ὁ ἐπιστήμων διερευνᾷ...

Οὗτοι οἱ προτελευταῖοι στῖχοι εἶνε εὐκολώτερον πρὸς σύγκρισιν. (ἀκολουθεῖ)

Γ. Χατζηγιαννάκογλους

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Γεωργία

Ἐξακολουθεῖ ἡ σπορὰ πρωΐμων προϊόντων. Τὰ ἀργιλλώδη ἐδάφη σπείρονται, ὅσον τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερον, διότι μετὰ τὰς βροχὰς γίνονται λασπώδεις καὶ πολὺ βαρεῖαι, ὥστε πολὺ δυσκόλως σπείρονται Ἀφήνουσι διὰ τὸ τέλος τὰ ἐλαφρὰ καὶ θερμὰ ἐδάφη Ὅσοι ἐτελείωσαν τὴν σπορὰν ὀργώνουσι καὶ λιπαίνουσιν ἀγροὺς δι' ἐαρινὰ προϊόντα ὡς καὶ διὰ σπορὰς τοῦ ἐπιόντος φθινοπώρου. ὅπου γίνεται ἀγρανάπαυσις, λιπαίνουσιν ἀγροὺς δι' αὐλισμοῦ προβάτων. Μετὰ τὸν αὐλισμὸν ἄροσις πάντοτε, ὡς καὶ μετὰ πᾶν κόπρισμα ἀγρῶν ἐν γένει. Παρασκευάζουσι λιπαντικὰ μίγματα. Λιπαίνουσι λειμῶνας φυσικοὺς καὶ τεχνητούς, ἰδίᾳ διὰ λιπαντικῶν μιγμάτων, κατειργασμένων (χωνευμένων)

Ἀμπελουργία.

Ἀρχεται εἰς τὰ θερμὰ μέρη ἡ περιλάκκωσις, ὁ κάθαρος, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ κλάδευμα ἀμπέλων. Συνάγουσι τὰ προσβεβλημένα ὑπὸ ἀσθενειῶν φύλλα (περενοσπόρου, ἀκαριάσεως κλπ.) καὶ καίουσιν αὐτά. Μεταγγίζουσιν οἴνους λευκούς.

Κτηνοτροφία.

Διατροφὴ τῶν κτηνῶν ὡς καὶ κατὰ τὸν προηγούμενον μῆνα. Τῶν ξηρῶν τροφῶν ἡ δόσις αὐξάνει εἰς τοὺς βοῦς καὶ εἰς τὰς ἀγελάδας. Ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ἀγελάδων στρώνουσιν εἰς τοὺς σταύλους ἄχυρον χάριν καθαριότητος ζέστης καὶ ἀναπαύσεως καὶ ἀναπαύσεως καὶ πρὸς κατασκευὴν καλῆς κοπρίας διὰ τῆς ἀναμίξεως τῶν οὔρων, τὰ ὁποῖα ἀπορροφῶσι τὰ ἄχυρα καὶ καθαρίζεται τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἀὴρ ἀπὸ τὰς ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν τῶν ζώων ἀναθυμιάσεις. Ἀερίζουσι τοὺς σταύλους, ἐξακολουθοῦσιν αἱ ἐλεύθεραι νομαί, ὅπου εἶνε δυνατόν. Ἐξακολουθεῖ ἡ πάχυνσις κτηνῶν ἐντὸς σταύλων. Ἄρχονται νὰ γεννῶσι τὰ πρόβατα καὶ αἱ αἶγες. Αἱ μητέρες καλὸν εἶνε νὰ χωρίζωνται καὶ νὰ τρέφωνται ἀφθονώτερον κατὰ τὸ δυνατόν. Εἰς τὰ ἐξημερωμένα πρόβατα τῶν σταύλων δίδουσιν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν τοκετὸν πίτυρα ἐντὸς χλιαροῦ ὕδατος. Ἐξακολουθεῖ ἡ πάχυνσις ὀρνίθων καὶ λοιπῶν οἰκιακῶν Καθαρίζουσι συχνὰ τοὺς ὀρνιθῶνας καὶ προφυλάττουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ὑγρασίας.

Δενδροκομία.

Φύτευσις φυλλοβόλων δένδρων. Ἐξακολούθησις τῆς σπορᾶς. Μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν φύλλων τὰ ὀπωροφόρα δένδρα καθαρίζονται ἀπὸ τῶν παλαιῶν φλοιῶν, τῶν βρύων. τῶν λειχήνων, τῶν ξηρῶν κλάδων καὶ τῶν περιττῶν, τὰ ἀποκαθαρίσματα ταῦτα τῶν δένδρων πρέπει νὰ καίωνται, ἀφοῦ βραχῶσι διὰ πετρελαίου. διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φέρουσιν ὡὰ ἐντόμων ἐπιβλαβῶν, ἅτινα τὴν ἄνοιξιν προξενοῦσι μεγάλας βλάβας. Περιλάκκωσις (ξελάκκωμα) τῶν ὀπωροφόρων δένδρων καὶ λίπανσις διὰ χωνευμένης κόπρου μεμιγμένης μετὰ χώματος. Τὸ ἄπλωμα τῆς κοπρίας ἐπὶ ὅλης τῆς ὑπὸ τὸ δένδρον ἐπιφανείας καὶ τὸ σκέπασμα αὐτῆς διὰ σκαφῆς εἶνε προτιμότερον τοῦ νὰ ρίπτητις τὴν κοπρίαν ἐντὸς λάκκου εἰς τὴν βάσιν τοῦ κορμοῦ. Συλλέγουσιν ἐλαίας καὶ ἀποχωρίζουσι τὰς ἐφθαρμένας καὶ δὲν ἀναμιγνύουσι μὲ τὰς καλὰς ἐλαίας, ἵνα ἔχωσι καλῆς ποιότητος ἔλαιον. Πέριξ τῶν ἐλαιῶν ἰδίᾳ εἰς τὰ κεκλιμένα ἐδάφη σκάπτουσι κυκλοτερῆ λάκκον εἰς ἀπόστασιν 1 1]2 περίπου μέτρου ἀπὸ τοῦ κορμοῦ τῆς ἐλαίας, ἵνα ἀερίζωνται αἱ ρίζαι καὶ ἵνα τὰ ὄμβρια ὕδατα συνάγωνται καὶ ἀπορροφώμενα ἐναποθηκεύωνται εἰς τὸ ὑπέδαφος. ἵνα τὸ δένδρον ἐν καιρῷ ξηρασίας ὑποφέρῃ ὀλιγώτερον.

ΠΟΙΚΙΛΑ ΓΝΩΜΙΚΑ

— Ἡ γυνὴ εἶνε ἡ ζωὴ τοῦ ἀνδρός· ἀνὴρ ἄνευ γυναικὸς δὲν ζῇ· εἶνε νεκρός, κινούμενος δι' ἠλεκτρισμοῦ.

— Ὁ πολυτιμότερος πλοῦτος τῆς γυναικὸς εἶνε ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη τοῦ συζύγου της.

— Εἶνε ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ φίλος πιστότερος γυναικὸς ἀγαπώσης ἡμᾶς.

— Ἡ μὲν φιλία τοῦ ἀνδρὸς εἶνε καταφύγιον, ἡ δὲ τῆς γυναικὸς παρηγορία ἐντελής.

— Ἡ στενὴ φιλία δύο γυναικῶν εἶνε συνωμοσία κατὰ τρίτης ἄλλης.

— Δύο μόνον λέξεις ἐν τῷ κόσμῳ ἀπεθεώθησαν καὶ ἄλλη ἱερωτέρα ἀπὸ αὐτὰς δὲν ὑπάρχει· εἰσί δὲ: γ υ ν ὴ καὶ ἔ ρ ω ς· πρὸ πάντων δὲ ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ ἀποχωρίζηται τοῦ ἔρωτος.

— Ὁ ἔρως εἰς μὲν τὴν γυναῖκα δίδει φρόνησιν, τοὺς δὲ ἄνδρας μωραίνει.

— Γυνὴ θέλουσα νὰ καλύψῃ τὸ πρῶτον αὐτῆς σφάλμα ἐν τῇ συνειδήσει της, σκοπεύει νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτό.

* * *

Ἡ Κυρία Π. πρὸς τὸν μικρόν της ὃν συλλαμβάνει περίφοβον :

— Πάλι γλυκὸ θὰ πῆρες ἀπ' τὸ ντουλάπι.

— Ὄχι, μαμά, δὲν ἔκανα τίποτε.

— Τὸ βλέπω γραμμένο 'ς τὰ μάτια σου.

— Θὰ εἶνε, μαμά, ἀπὸ χθὲς γραμμένο καὶ δὲν σβύστηκε.